neprik|ausoma lietuva

Mr. J. Ruzienis
19235 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA.

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

1971 m. sausio 13 d. Nr. 1230

LE JOURNAL INDEPENDANT LITUANIEN AU CANADA • EST. 1941 • THE INDEPENDENT LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

SIMO TRAGEDIJA

LIUDININKO PARODYMAI KONGRESE

JAV kongreso užsienių reikalų pakomisėje New Bredfordo jūros maisto gamintojų sąjungos pirm. latvis Robert M. Brieze gruodžio 8 d. padarė tokį pareiškimą:

Lapkričio 23 d., apie 8.30 val. ryto, JAV Pakrančių apsaugos laivas "Vigilant" išplaukė susitikti su Sovietų Sąjungos laivu-aprūpintoju "Sovietskaja Litva". "Vigilant" laive buvo penki civiliai asmenys — Howard W. Nickerson, jūros maisto prekybininkų sąjungos vykd. direktorius, John Burt, New Bedfordo žvejų sąjungos uosto pareigūnas, William Gordon, Valstybinės žvejybos tarnybos sritinis direktotius, vienas vertėjas, kurio pavardė nežinoma, ir aš.

Mes atsidūrėme "Vigilant" laive apsvarstyti žvejybos teisių ir ypač geltonuodegių menkių žvejojimo būdų.

Apie 10.30 val. ryto minėti penki asmenys, lydimi "Vigilant" laivo kapitono Eustis, įlipome į sovietų laivą, nuleidusį inkarą anapus Martha's Vineyard salos, ties Massachusets pakraščiais, JAV teritoriniuose vandenyse. Tarp 2 ir 2.30 val. p.p. kap. Eustis buvo iškviestas grįžti į JAV laivą. Priežastis nebuvo žinoma, tačiau jaučiau, kad vyksta kažkas įtartino. Apie 3.45 val. kap. Eustis grįžo į "Sovietskaja Litva" laivą ir pietavo, tačiau vengė alkoholinių gėrimų. Apie 4 val. popiet JAV atstovai ir kap. Eustis drauge su keliais rusais pareigūnais bei svečiais grįžo į JAV Pakrančių apsaugos laivą "Vigilant".

Apie 6 val. p.p. JAV jūrininkas mane painformavo, kad laive yra atsiradęs pabėgėlis, kuris prašo politinės globos. Kap. Eustis man pasakė, jog pabėgėlis yra lietuvis, ir kad jis prašo politinės globos.

Paaiškinau kapitonui, kad JAV valst. departamentas nepripažįsta sovietų įvykdytos Lietuvos okupacijos ir kad departamentas turi specialų skyrių Baltijos kraštų klausimams. Aš kap. Eustis dar nurodžiau, kad lietuvį pabėgėlį į sovietų laivą grąžinus, jis arba netektų gyvybės arba būtų ištremtas į Sibirą. Paaiškinau, kad aš pats 1944 m. pabėgau nuo sovietų ir žinau, kaip jie elgiasi su pabėgėliais.

Apie 11 val. naktį kap. Eustis pranešė turįs iš viršininkų įsakymus grąžinti lietuvį pabėgėlį rusams. Tai išgirdęs, prašiau kapitono Eustis išgelbėti pabėgėlio gyvybę ir palikti jį "Vigilant" laive. Kap. Eustis nurodė neturįs kito pasirinkimo, nes yra gavęs įsakymus. Tuo metu kap. Eustis verkė. Jis prasitarė, kad įsakymai buvę iš įstaigos Bostone.

Apie 11.30 val. naktį dar trys rusai įlipo į "Vigilant" laivą. Jų tikslas buvo išsigabenti Simą Kudirką. Šešiems rusams buvo leista nuvykti į patalpas, kur Simas Kudirka buvo laikomas. Kilo susirėmimas, ir mes visi girdėjome šauksmus iš patalpos, kur rusai nuėjo išsigabenti Simo Kudirkos. Durys laikinai buvo atidarytos, ir aš išgirdau šauksmus "gelbėkite, gelbėkite". Pastabėjau, kaip sovietų laivo vado padėjėjas mušė Simą Kudirką. Jo veidas buvo kruvinas ir jo marškiniai suplėšyti.

Simui Kudirkai kažin kokiu būdu pavyko pasprukti iš minėtos patalpos, jis atsidūrė ant denio ir vis šaukdamas "gelbėkit, gelbėkit" išnyko viršutiniame denyje. Kažkas sušuko "jis nušoko, jis nušoko". Tuo metu "Vigilant" motorai pradėjo veikti, laivas atsipalaidavo nuo virvių, jį pritvirtinusių prie "Sovietskaja Litva".

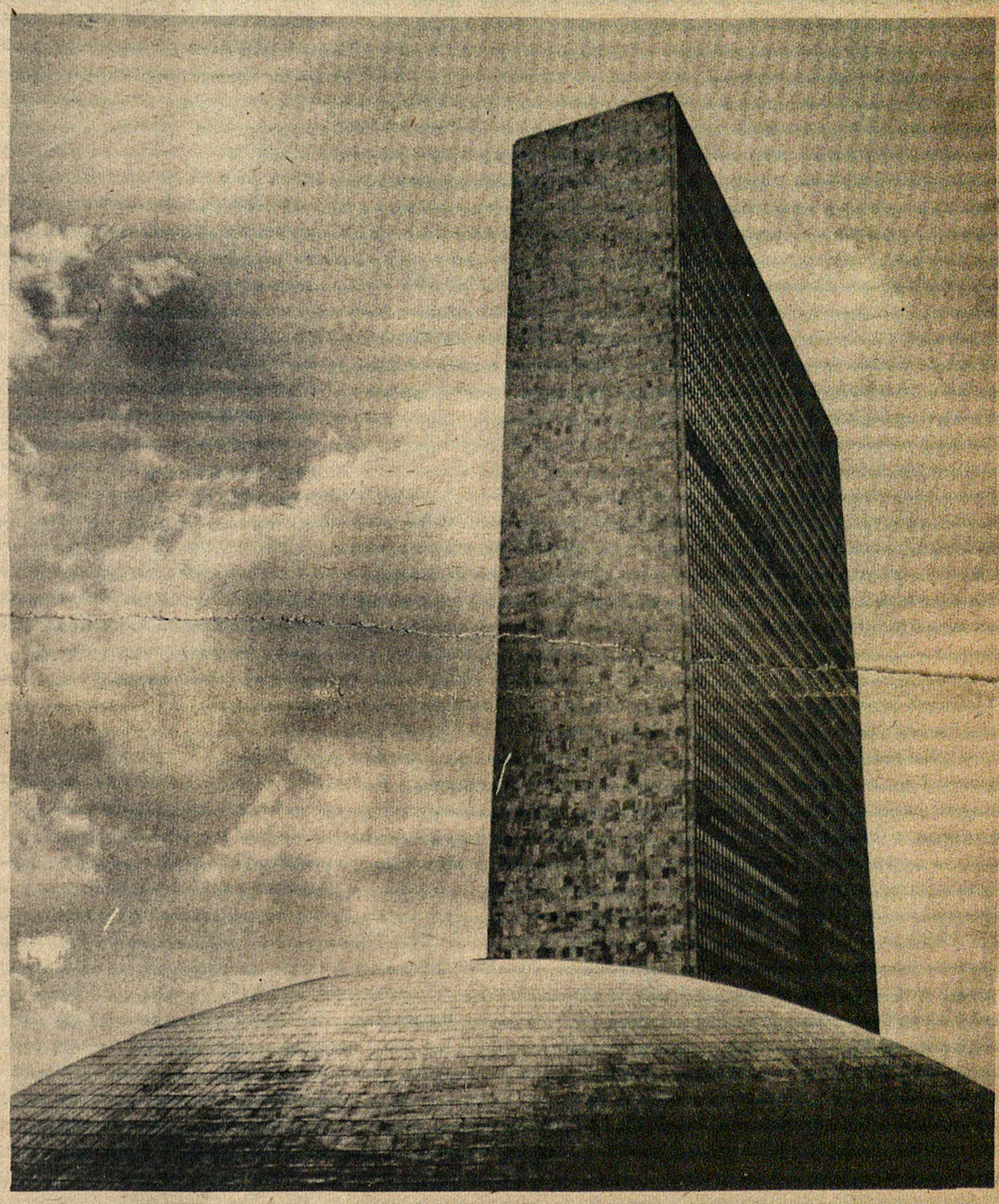

Jungtinių Tautų pastatas New Yorke. Ar pasaulio parlamentas atvers savo vartus Lietuvai?

Rusų jūrininkai tebeieškojo Kudirkos JAV laive. Jie jį rado pasislėpusį, jį sutramdė, surišo virvėmis bei antklodėmis ir žiauriai sumušė.

Vidurnaktį kažin kas įsakė nuleisti JAV gelbėjimosi valtį, ir keli JAV jūrininkai nulydėjo šešis rusus ir Simą Kudirką į sovietų laivą.

Amerikiečių jūrininkai sugrįžę pareiškė, kad Simas Kudirka buvo žiauriai mušamas ir kad jį nugabenus į rusų laivą, jis galėjęs būti be samonės arba miręs. Jie pridūrė, kad jis kelis kartus buvo spardomas.

Sovietų laivui pakėlus inkarą, mes jį sekėme iki jam išplaukiant iš JAV teritorinių vandenų. Mūsų laivui grįžtant atgal į uostą, kap. Eustis visų mūsų prašė šį įvykį laikyti paslapty. Grįžome į uostą 3 val. rytą.

Pakeliui į uostą, kap. Eustis mums parodė daiktus, kuriuos lietuvis pabėgėlis paliko, rusams jį išsigabenus. Tai jo žmonos nuotraukos, du žodynai ir kiti dalykai.

DIENOS TEMOMIS

Lietuviškosios bendruomenės užsieniuose gyvena savitą, specifinių sąlygų ribojamą gyvenimą. Jos nėra ir nė negali būti pilnutinėmis visuomenėmis. Visi mūsų bendruomenių nariai aktyviai dalyvauja ir vietinėse visuomenėse — bendrojoje gyvenamojo krašto visuomenėje kuria savo egzistencijos ekonominį pagrindą, reiškiasi savo profesijose arba užsiėmimuose, netgi naudojasi vietinės visuomenės teikiamomis kultūrinio gyvenimo galimybėmis: lanko koncertus ir teatrus, stebi televizijos programas, domisi futbolo, basebolo rungtynėmis, arklių lenktynėmis, skaito anglišką, prancūzišką, vokišką ir pan. spaudą, ir apie pasaulines literatūros naujienas daugelis užsienių lietuvių pirmoje eilėje, tur būt, sužino ne iš lietuvių kalba išleistų knygų. Be visa to, lietuvis išeivis paprasčiausiai negalėtų būti pilnutiniu žmogumi, nes lietuviškasis bendruomeninis gyvenimas neišvengiamai yra ribotas, jis negali aprėpti visų tų gyvenimo sričių, kurios yra neišvengiamos normalaus žmogaus buičiai ir būčiai.

Ir vis dėlto lietuviui toji nors ir ribota lietuviškoji bendruomenė yra neišvengiamai būtina. Čia jis randa ryšį su savo žmonėmis, su kitais lietuviais, čia jis gali išgyventi tą kiekvienam žmogui reikalingą bendruomeninį ir draugijinį gyvenimą. Pagaliau tik savo bendruomenės rėmuose jis gali naudotis lietuviškos kultūros vaisiais, be kurių jam iš tiesų dažnai būtų labai nyku ir svetima nors ir svetingiausiame gyvenamajame krašte. Atseit, tik lietuviškojoje bendruomenėje užsienių lietuvis gali surasti savo tapatybę.

O lietuviškojom bendruomenėm užsieniuose bujoti juk nėra lengva. Užsienių lietuviai paprastai gyvena išsisklaidę didmiesčių platybėje, į lietuviškojo gyvenimo centrus, į lietuviškas pamaldas, minėjimus, renginius dažnai tenka tolokai keliauti. Kita vertus, pasaulio lietuvių bendruomenė, kaip ir bet kuri kita žmonių grupė, nėra jau tokia vienalytė, iš tiesų tai pluralistinė bendruomenė, išsiskaidžiusi savo narių politinėm pažiūrom, kultūriniais pomėgiais, skoniu, įpročiais, polinkiais. O, palyginti, negausios atskiros bendruomenės atskiram jos nariui nesudaro galimybių susirasti didesnį būrį jam artimų žmonių. Ir Montrealio lietuviui studentui įdomu ir suprantamai smalsu žinoti, kaip gyvena ir ką galvoja jo bendraamžis lietuvis Australijos Sydnėjuje, Britanijos Londone arba New Yorko Brooklyne. Ir šitas normalus smalsumas, šitas komunikacijos troškulys yra būdingas įvairiausio amžiaus ir polinkių užsienių lietuviui.

Šitą susižinojimo uždavinį tegali atlikti užsienių lietuvių spauda. Be lietuviškos spaudos, užsienių lietuvių bendruomenės bematant pradėtų skursti, byrėti, ilgainiui merdėti ir palaipsniui mirti.

Pradedant prestižiniais mūsų kultūros žurnalais, kaip "Aidai" ir "Metmenys", ir baigiant savaitraščiais, mūsų spauda merdi. Tiražai yra menki, skelbimų pajamos ribotos, vadinasi, nė vienas lietuviškas leidinys užsieniuose neturi minimalaus ekonominio pagrindo. Normaliose sąlygose nė vienas mūsų periodinis leidinys negalėtų išsilaikyti. Tačiau išsilaiko.

Kai kurie žurnalai ir laikraščiai pasiekia net nuostabaus lygio. Ir tai tėra nuopelans visos eilės žmonių, kurie tai spaudai dirba. Pradedant redaktoriais, ir spaustuvininkais, baigiant daugybe bendradarbių, kurie tą spaudą diena dienon prirašo ir pagamina. Nepaslaptis, kad retas lietuviškosios spaudos darbuotojas užsieniuose gauna normalią algą. Paprastai tai tėra šiokie tokie arbatpinigiai, o bent 95 nuoš. spaudos bendradarbių aplamai nė cento už savo ilgas tam reikalui skiriamas poilsio valandas negauna, dargi iš savo kišenių apmoka visokias susidarančias išlaidas. Ir kaip tik šitas šimtas kitas užsienių lietuvių laikraštininkų įgalina mūsų spaudą ne tik išsilaikyti, bet kartais ir pasigėrėjimo vertų rezultatų pasiekti.

Tad, tur būt, neatsitiktinai Kanados Lietuvių bendruomenės Krašto valdyba sausį paskelbė spaudos mėnesiu. Bendruomenės vadai puikiai supranta, kad be lietuviškos spaudos ir lietuviškasis bendruomeninis gyvenimas išblėstų. Neabejojame, kai tai puikiai supranta ir tūkstančiai mūsų bendruomenės narių. Iš tikrųjų supranta, bet, deja, taip mažai konkrečiai prisideda tą spaudą išlaikyti ir puoselėti.

Dažnas mano, kad, nors ir metais pavėluotai atsiuntęs laikraščio prenumeratą, jis jau atliko savo pareigą lietuviškai spaudai. O taip juk nėra: joks lietuviškas leidinys užsieniuose negali išsilaikyti vien tik iš prenumeratų. Nepakanka nė skelbimų pajamų. Tik nuolatinė talka, nuolatinė parama ir aukos išlaiko mūsų spaudą.

Mums, apie šitą laikraštį susibūrusiems, pirmoje eilėje, žinoma, rūpi Nepriklausomoji. Ir mūsų kiekvienas skaitytojas, kiekvienas laikraščio draugas ir rėmėjas gali labai mažomis pastangomis paveikiai savajam laikraščiui padėti. Pirmiausia, laiku ir iš anksto apsimokėti savo prenumeratos mokestį. Laikraštis juk iš anksto turi apsimokėti už popierį, paštą, kiekvieną savaitę išmokėti dirbančiųjų algas. O skaitytojai prenumeratą laikraščiui atsiunčia gerokai vėluodami. Laikraštis juk ne bankas, kad teiktų kreditą, o raginimų siuntinėjimas iš tiesų yra labai gaišus ir išlaidus dalykas.

Jeigu kiekvienas skaitytojas pakalbintų savo kaimynus ir draugus Nepriklausomąją užsiprenumeruoti, laikraščio tiražas bematant padidėtų, ir jį tobulinti būtų daug lengviau. O, rodos, taip nesunku savo bičiulius pakalbinti ir laikraščiui naujojo skaitytojo adresą su mokesčiu atsiųsti.

Lietuviškas laikraštis paprasčiausiai neįstengia turėti apmokamų korespondentų ir reporterių tinklo, kuris aprašytų visa tai, kas turėtų būti aprašoma. Ir čia yra neišvengiamai būtina skaitytojų talka. Jei daugelis skaitytojų neatsisakytų redakcijai atsiųsti korespondencijų, straipsnių, netgi paprastų žinelių arba vietinių laikraščių iškarpų, kuriose rašoma lietuviams įdomiais klausimais, laikraštis savo turiniu ir įvairumu bematant praturtėtų.

Lietuviškas laikraštis užsieniuose nėra komercinė institucija. Iš esmės nėra jis nei leidėjų, nei jo gamintojų nuosavybė. Lietuviškas laikraštis priklauso visiems jo skaitytojams, ir tik visų bendra talka jis gali bujoti ir savo būtiną pareigą lietuviškai bandruomenei atlikti.

rem

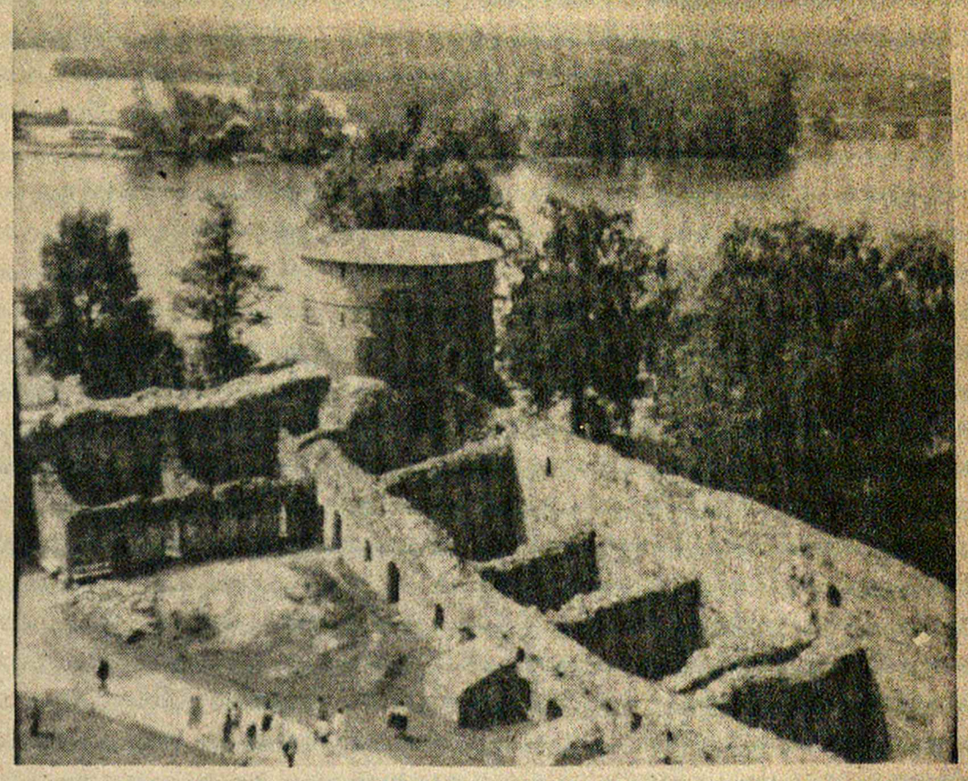

Atstatytoji Trakų pilis.

MILLERIS VILNIUJE

"New York Times" ir kituose Vakarų laikraščiuose neseniai buvo išspausdintas garsiojo amerikiečių dramaturgo Arthur Miller straipsnis, kuriame jis skundėsi, kad jo vaikalai Sovietų Sąjungoje yra uždrausti už tai, kad jis parašęs įvadą knygai "In Russia". Dėl to įvado buvę spausdinta išpuolių prieš Arthur Millerį Maskvos spaudoje.

Rusijoje Arthur Millerio pjesės, gal būt, ir yra išimtos iš repertuarų, tačiau įdomu, kad jo pjesė "Price" vis dar su nemažu pasisekimu vaidinama Vilniaus dramos teatre. Vyriausiąjį vaidmenį atlieka ir užsienio lietuviams pažįstamas aktorius Laimonas Noreika.

mv

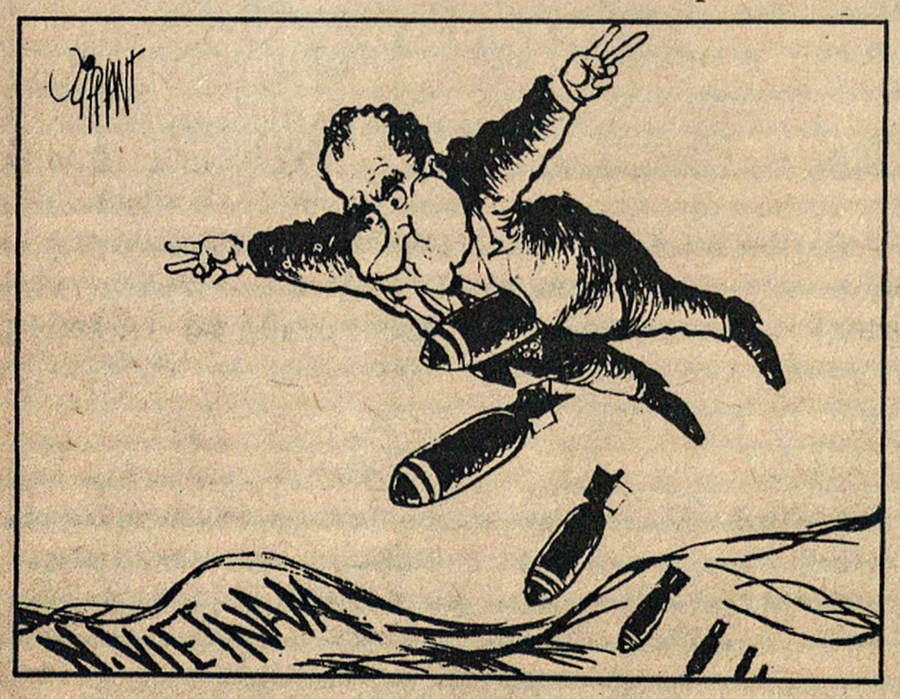

PANORAMA

G. ZIMANAS NEGALUOJA

Gautomis žiniomis, ilgametis "Tiesos" vyr. redaktorius G. Zimanas serga širdies liga ir iš savo pareigų pasitraukia. Jis netrukus būsiąs paskirtas ideologinio kompartijos žurnalo "Komunisto" redaktoriumi, kurį iki šiol redagavo V. Niunka, pastaraisiais metais komunistiniame Lietuvos establišmente ypač pasižymėjęs kaip ateizmo ideologas.

G. Zimanas pasižymėjo kaip vadinamojo sovietinio "internacionalizmo" skatintojas. Jo straipsniai ir išpuoliai prieš tautiško savarankumo pasireiškimus Lietuvoje buvo spausdinami ir "Pravdoje" bei kituose Maskvos leidiniuose.

Atrodo, kad keletą mėnesių New Yorke sklidę gandai, kad naujuoju "Tiesos" redaktoriumi yra paskirtas Albertas Laurinčiukas, pasitvirtina, nors oficialiai apie tai ir nėra skelbiama. Šiuo metu į Lietuvą išvykęs A. Laurinčiukas tų gandų pats niekados nėra paneigęs.

Keleta metų praleidęs Vakaruose kaip Maskvos laikraščių korespondentas, A. Laurinčiukas, be abejo, gerai susipažino su vakarietiška kultūra ir Vakarų spauda. Būdamas gabus žurnalistas, jis, aišku, supranta, kad "Tiesa" šiandieną yra vienas iš pačių nuobodžiausių laikraščių pasaulyje. Ar Laurinčiukas įstengs pasekti Chruščiovo žentu Ažubiejumi, kuris prieš keletą metų šiek tiek sumodernino "Izvestijas", teparodys ateitis. Tėra aišku, kad A. Laurinčiukas rūpestingai nusipelnė Kremliaus pasitikėjimą, vadinasi, iš esmės "Tiesa" iš tikrųjų nepasikeis. Abejojame ir tuo, kad Laurinčiukui pasisektų "Tiesą" padaryti įdomesne. Sovietinis dogmatizmas ir inercija paprastai būna stipresni ir už gabiausią žurnalistą...

Be kita ko, A. Laurinčiukas pasireiškė ir kaip dramaturgas. Jis parašė pjesę, pavadintą "Vidutinė moteris", kurioje vaizduojamas nūdienis Amerikos gyvenimas. Pjesės premjera bus J. Miltinio teatre Panevėžyje.

Iki šiol A. Laurinčiukas buvo "Moscow News" korespondentu New Yorke. Nepatvirtintomis žiniomis, tas pareigas perimti netrukus į New Yorką atvyksiąs Zinkevičius (nemaišytinas su užsienių lietuviams pažįstamu Zenkevičiumi). M. V-is

KONCERTUOS AMERIKOJE?

Vilniaus operos, televizijos ir "Lietuvos" liaudies ansamblio solistė Laima Šalčiūtė Naujųjų metų dieną dainavo per Vilniaus televizijos programą, akompanuojant kaimo kapelai.

Gautomis žiniomis, L. Šalčiūtė yra pakviesta koncertuoti Amerikoje.

FLQ BYLA

Broliai P. ir J. Rose, F. Simard ir B. Lortie Montrealio teisme buvo formaliai apkaltinti buv. Kvebeko ministro Pierre Laporte nužudymu. Teisme visi kaltinamieji šaukė politinius šūkius, pvz., "Tegyvuoja FLQ". Teismas kaltinamiesiems nustatė bylos pradžią — sausio pabaigoje ir vasario pradžioje.

Kaltinimai buvo patiekti apie 60 asmenų, ryšium su FLQ (Kvebeko išlaisvinimo fronto — nelegalios organizacijos) veikla. Visų bylų nagrinėjimas buvo atidėtas.

Kiečiausiai ir savotiškiausiai teisme elgėsi suimtasis Kvebeko profesinių sąjungų veikėjas M. Chartrad. Teisėjui į akis jis šaukė: "Noriu, kad mane paleistumėte, pasitikėdami mano žodžiu. Aš nepabėgsiu. Aš dar niekados nuo nieko nesislėpiau. Bet jūs mane siunčiate į kalėjimą dar trim savaitėm. Kaip jums patiktų būti be moters dar tris savaites?" — Chartrand paklausė teisėjo.

Teisėjas neatsakė.

PAGROBTAS DIPLOMATAS

Urugvajaus kairieji pogrindžio partizanai, vadinami tupamaromis, pagrobė D. Britanijos ambasadorių Geoffrey Jacksoną. Tupamaros jau anksčiau pagrobė vieną Brazilijos diplomatą ir JAV agronomą, už kuriuos reikalavo išlaisvinti 150 politinių kalinių. Manoma, kad dabar pogrindininkai savo reikalavimus pakartos.

GRĄSINA AMERIKIEČIAMS

JAV diplomatas R. M. Palmer, dirbantis Maskvos ambasadoje, buvo apstotas kelių rusų. Jie jam grąsino, kad apvers jo automobilį, vienas jį buvo sugriebęs už švarko atlapų.

Manoma, kad tai sovietų įstaigų suorganizuotas išpuolis dėl Amerikos žydų antisovietinių demonstracijų.

NAUJAS VAISTAS

Lietuvos mokslininkai ir medikai išrado naują vaistą prieš vėžį, kuris pavadintas lofenaliu. Po klinikinių tyrimų lofenalis buvo atatinkamų įstaigų patvirtintas naudojimui kiaušidžių vėžio, kraujo vėžio (lėtinės limfoleukozės) ir limfmazgių piktybinio susirgimo gydymui.

Naująjį vaistą ištyrė ir onkologinėje klinikoje įdiegė Vilniaus universiteto medicinos fakulteto doc. S. Keblys, Biochemijos instituto darbuotojas chem. kandidatas K. Karpavičius, Onkologijos tyrimo instituto direktorius prof. A. Telyčėnas, to instituto darbuotojai medicinos kandidatai P. Breivė ir J. Vaitkevičius ir kt.

Maskvos sveikatos apsaugos ministerija lofenalio išradėjams paskyrė specialią piniginę premiją.

GERIAUSI SPORTININKAI

Vilniaus "Sporto" laikraščio anketos surinktais duomenimis, geriausiu Lietuvos 1970 metų sportininku jau penktą kartą iš eilės pripažintas krepšininkas Modestas Paulauskas. Kaip sovietų krepšinio komandos kapitonas M. Paulauskas kelis kartus lankėsi Vakaruose, kur susitiko ir su užsienio lietuviais.

Vilniaus radijo apklausos duomenimis, geriausiuoju Lietuvos lengvaatlečiu pripažintas Kęstutis Šapka, šįmet įveikęs 2,23 m. aukštį.

FILATELIJOS NAUJIENA

Ryšium su Vilniaus universiteto bibliotekos 400 metų sukaktimi, dail. Petras Repšys sukūrė sukaktinį ex librisą, kuris yra panaudotas Lietuvoje specialiai išleistuose vokuose. Dabar sovietų pašto valdyba su tuo pačiu ex librisu išleido 4 kapeikų vertės pašto ženklus.

Paties ex libriso tekstas yra lietuviškas: "Vilniaus universitetas — Biblioteka — 1570-1970". Tas lietuviškasis tekstas pateko ir į naująjį sovietų pašto ženklą, tačiau stambesnėmis raidėmis pašto ženkle įrašyta ir rusų kalba: "400 metų Vilniaus universiteto bibliotekai".

Montrealin, New Yorkan ir kitur Vakaruose patekę pirmieji šitie pašto ženklai sukėlė nemažą susidomėjimą lietuvių ir kitataučių filatelistų tarpe.

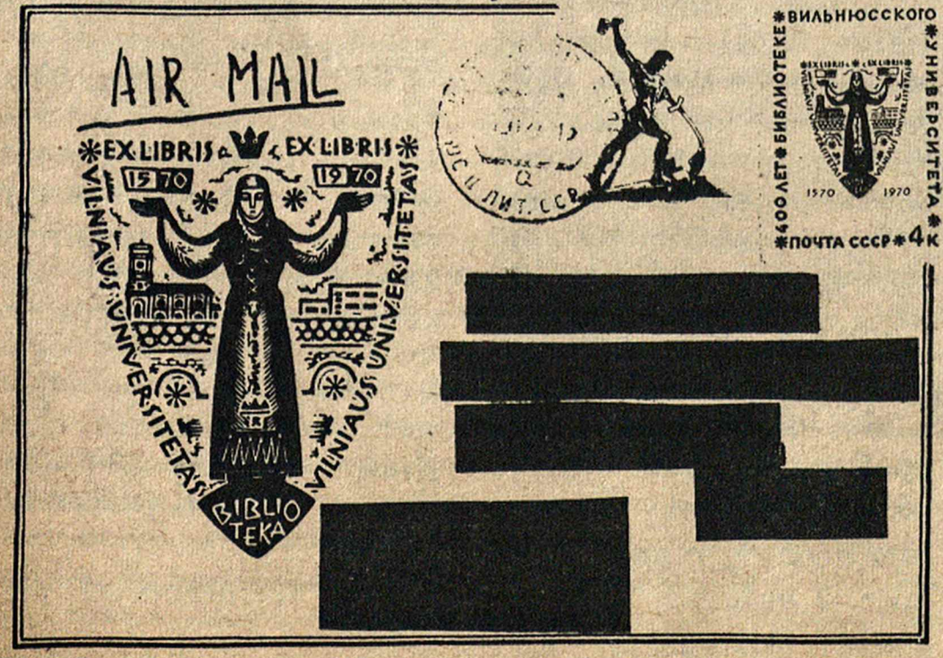

W. Lapenat
GENERAL CONSTRUCTION REG'D.
89 Orchard Street, La Salle, P.Q. Tel. 366-6237
Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

Windsor DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.
1205 Church Ave. Verdun, P.Q. Tel. 768-6679.
Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, anklodes, karpetus, sopkas ir visa kita namų apyvoką. Vindsor yra moderni valykla, turinti 25 metų patirtį šiame darbe. Turinti įrengtą moderniškiausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą aptarnavimą.
Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus

LASALLE AUTOMOBILE INC.
BRONX PARK GARAGE
7635, boul. LASALLE
366-7818
* * *
Tel. 365-3364
- DEMON
- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

- Išorės taisymas
- dažymas
- ratų derinimas
- kiti remontai

De La Verendrye Blvd.
LASALLE, QUÉBEC

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

ILGAI,
ILGAI...

Noriu pasveikinti su Naujaisiais metais ir palinkėti ko geriausio, kad taip puikiai jūsų leidžiamas laikraštis klestėtų dar ilgai, ilgai...

A. Slapšinskas

PRIEKABŪS
"DYPUKAI"

"Dypukai" yra labai priekabūs ir dažnai patys nežino, ko nori. Ypač dažnai tokiais yra įvairių politinių partijų veikėjai, senesnio amžiaus. Jiems dar vaidenasi anie laikai, kuomet mūsų politinės partijos "ėjo ant peilių", ant bačkų agituodavo, vieni kitus be reikalo žemindavo ar aukštindavo. Tai buvo prieš 50-40 metų. Mes tuomet buvome vaikai ar kūdikiai.

Tremtyje šios galvosenos žmonių dar yra. Jie stengiasi tai perduoti ir jaunesniajai kartai. Jiems nelabai sekasi. Jaunimas tarp savęs gražiai sugyvena ir ieško naujų kelių.

Mūsų tremties spauda irgi yra leidžiama politinių partijų ir grupių žmonių: dešinieji, kairieji, tautininkai, komunistai...

Dažnai vieni su kitais nesusikalba, rašo vieni prieš kitus, ironizuoja. Vieni trokšta, kad kiti sugriūtų, užsidarytų: "gera būtų ant širdies, jei tie "cicilikai" užsidarytų, jei tie "smetoninininkai" ar "krikdemai" bankrutuotų"...

Tokių senesnio amžiaus žmonių dar yra. Kiek jų, sunku pasakyti, tačiau jie įtakos dar turi.

Buvęs prezidentas dr. K. Grinius berods 1946 m. Hanau DP stovykloje paskelbė šūkį: "Padarykime vieni kitiems amnestiją". Tikrai, tas laikas jau atėjo. Simas Kudirka tegul suvienija visus lietuvius.

Šį svarbų darbą turi pradėti visi lietuviški laikraščiai, jeigu nenorime greitai nuskęsti svetimose jūrose. J. Karka

SVEIKINIMAI

Gerb. Redaktoriau,

Naujųjų Metų proga, mano širdingiausi linkėjimai Jums dirbti ir nepavargti NL redaguojant.

Mano nuoširdžiausi linkėjimai administratoriui ir visiems NL leidyklos nariams. Tegyvuoja NL 1971 metų tekmėje. J. Kručas

"IŠ
PRINCIPO"

Edv. Šulaitis NL lapkr. 18 d. numeryje aprašė bibliografijos leidinį, kurį redagavo Jonas Švedas ir poetė G. Tulauskaitė. Straipsnyje siūlo, kad "Bibliografijos Žiniose" ar leidinyje, būtų išvardinti komunistiniai leidiniai, išeiną laisvame pasaulyje.

Daugelis tautiečių prieš tokį pasiūlimą protestuoja ir net grąsina Kultūros fondui, kad nerems ir neaukos, jei jo leidiniuose bus reklamuojami komunistiniai leidiniai. Lietuvių Enciklopedija jau gana juos aprašė, kai kurie jos prenumeratoriai net išbraukė iš enciklopedijos komunistų vardus, kurie tiek daug Lietuvai ir lietuviams nusikalto. "Šalin iš mūsų spaudos, iš principo komunistų leidinių reklamavimo", nevienas Chicagoje lietuvis šaukia. Bal. Brazdžionis

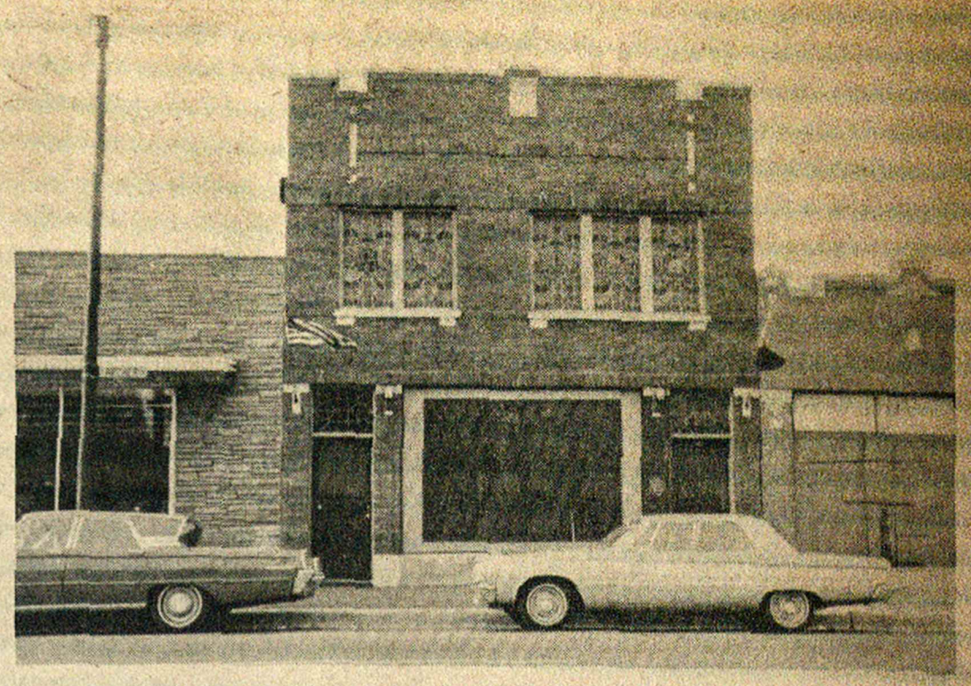

Balzeko lietuvių kultūros muziejus Chicagoje, kur nuolatos vyksta daug kultūrinių renginių. *E. Šulaičio nuotr.*

CITATOS

KRAUPUS
SUTAPIMAS

"Draugo" kultūrinio priedo Kertinėje parašt ėje k. brd. gruodžio 19 d. išspausdino straipsnį "Kai studentai kviečiami, o profesoriai žudomi". Cituojame straipsnio pradžią:

"Vargu ar likimas galėjo iškrėsti dar ironiškesnį ir kartesnį pokštą, kaip "Akiračiams" pritariančiai paskelbus kvietimą išeivijos jaunimui studijuoti Vilniaus universitete ir tuoj po to atėjus žiniai, kad okupantų ten nužudytas Vilniaus universiteto profesorius Jonas Kazlauskas, vienas iš šiuo metu didžiausių lietuvių kalbos mokslo autoritetų. Ne vienam tuoj pat kyla klausimas: kodėl? Vietoj atsakymo tebūna tik faktai: kaip kalbotyros mokslo garsenybė, prof. J. Kazlauskas buvo kviečiamas svečio teisėmis paskaityti kai kurių savo srities paskaitų Amerikos universitetuos; kviečiamasis ten namuose jau darė atitinkamų žygių gauti leidimui Amerikoj apsilankyti, bet rusiškieji pareigūnai leidimo jam nedavė, o spalio 8 d. apie 2 val. popiet prof. Jonas Kazlauskas Vilniaus gatvėje buvo paimtas pravažiuojančio "Volga" automobilio ir nugabentas į beprotnamį, gi po kurio laiko jau tik profesoriaus lavonas, su nužudymo žymėm, buvo ištrauktas iš Neries prie Vilniaus.

"Žinoma, šioje vietoje galėtume tik palinguoti galva ir pasakyti: ne pirmas ir ne paskutinis, juk ne vien maskolių okupuotieji kraštai, bet ir pati Rusija pilna panašių faktų, kada rašytojai, mokslininkai ir įvairių sričių intelektualai, lygiai kaip ir stalinistinio teroro metuose, grobiami, grūdami į beprotnamius, į vergų stovyklas ir šalčių šalčiausiai žudomi. Tačiau prof. Jono Kazlausko atveju mums vien galvos palingavimo neužtenka, kai jaunimo kvietimas Vilniaus universitetan taip kraupiai sutapo su to universiteto profesoriaus nugalabinimu".

APIE
SPAUDĄ

Savo vedamuoju "Atramos ir stabdžiai" lapkr. 19 d. "Tėviškės žiburiai" ir taip pasisako:

"Jei didžiosios spaudos pagrindinė atrama yra komercinio pobūdžio, tai mažosios — tautinių grupių spaudos svarbiausia atrama yra idealistinio pobūdžio. Joje dirbantieji žmonės negali pasitenkinti vien darbu, bet turi pridėti ir pasiaukojimo. Jų darbo valandų niekas neskaičiuoja, o pasiaukojimo niekas nematuoja, nes tai sunkiai pastebimi dalykai...

"Taigi, antroji atrama, glaudžiai susijusi su pir-

LaSalle Auto Specialist Reg'd.
7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203
• TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.
• ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ
SAV. G. DESROCHERS

TEXACO
MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)
POINTE CLAIRE, P.Q. — 601 St. Jean Road. Tel. 695-3883
ILLE BIZARD, P.Q. — 459 Cheerier Street. Tel. 626-5175
• Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
• Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
• Degalai, tepalai, padangos ir kt.
• Lengvai pasiekiama greitkeliu Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.
ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:
Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.
Masonite, statybinis popieris, cementas,
B. P. išdirbiniai ir visa kt.
7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Highland Auto Body
611 LAFLEUR AVE., LaSALLE
***
TEL. 366-7281
****
• Atliekami mechaniniai darbai
• Išorės taisymas ir dažymas
• Dunlop padangos ir baterijos
(Lietuviams nuolaida)
Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Jettė & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktorius
366-0330
140 - 2e AVENUE LASALLE
• Šildymo ir vandentiekio taisymas ir naujų įrengimai.
• Vandens šildymui tankų pardavimas ir įrengimas.
• Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas.
• Visi įkainavimai neapmokami.

Barzdotasis prelatas

"Mano akis ir krūtinę užpilti Lietuvos žemele, kurią esu gavęs iš savo tėvynės Lietuvos", — tai prelato Mykolo Krupavičiaus testamento žodžiai. "Kokiu buvau žemėj, tokiu noriu stoti ir Dieviškame Teisme, tad barzdos prašau neskusti", — buvo kitas jo pageidavimas.

Kuomet jį mačiau Petkaus laidotuvių koplyčioje ir šv. Antano bažnyčioje raudonuose rūbuose su jo mėgiama barzda, negalėjau apsiprasti su mintimi, kad tai tas pats žmogus, kurį dažnai regėdavau, einantį Cicero gatvėse, krautuvėje ar valgykloje. Žmonės, kurie jo nepažinojo, galvojo, kad tai žydas, o tie, kurie pažinojo, sakė, jog tai didelis žmogus.

Taip, prelatas iš tikrųjų buvo didelis žmogus. Apie jo darbus bei gyvenimo idealus plačiai buvo kalbama Petkaus koplyčioje Ciceroje gruodžio 8 d. Čia net 20 įvairių organizacijų veikėjų tarė paskutinį sudiev prelatui, kiekvienas iškeldamas vieną kitą nuotrupą mirusiojo gyvenime.

Atsisveikinimą su prelatu pravedęs K. Grina paskaitė mirusiojo testamentą, kuriame velionis prašė, kad laidotuvės būtų kuklios — be gėlių ir solistų. Prie karsto jis pageidavęs tik kryžiaus ir lietuviškosios trispalvės. Taip pat prašęs, kad pamoksle ir kalbose jo asmuo nebūtų liečiamas, o tik jo skelbtieji idealai.

Pirmasis su prelatu atsisveikinęs gen. konsulas dr. P. Daužvardis pažymėjo, kad lietuvių tauta ir Lietuva neteko didelio patrioto ir valstybininko bei kovotojo dėl Lietuvos laisvės. Jis akcentavo, jog prelato idealai liko, juos reikia įsisąmoninti ir dėl jų dirbti.

Naujasis Altos pirm. dr. K. Bobelis pažymėjo, kad prelatas net sirgdamas rūpinosi lietuviškais reikalais ir mirė nepamatęs savo idealų įgyvendinimo. JAV Liet. bendruomenės buv. c.v. pirm. Br. Nainys iškėlė tą prelato testamento vietą, kur jis ragino aukoti Lietuvių ir Kultūros fondams. "Ilsėkis kontroversinėje Amerikos žemėje, nes Tavo žemės svetimieji neleido Tau išvysti", — kalbėjo Nainys. Dr. Meškauskas savo žodyje prisiminė neseną prelato viešnagę pas jį, besirūpinant sunkėjančia sveikatos padėtimi. Tuomet prelatas užklausęs daktaro, ar dar jam verta pirkti paltą ateinančiai žiemai. Prelato nuojauta buvo gera — naujo palto jam jau nereikėjo.

Barzdotas kunigas A. Bernatonis, kuris iš Vokietijos Amerikon atvyko rinkti aukų Vasario 16 gimnazijai, prisiminė prelatą, kaip tos gimnazijos krikšto tėvą, parinkusį vardą tai mokslo įstaigai. Kuomet dvi savaites prieš prelato mirtį Bernatonis jį aplankė, prelatas visų pirma paklausė, kaip laikosi Vasario 16 gimnazija.

Ir taip vienas po kito atsisveikino ilga virtinė žmonių: K. Kleiva, A. Dzirvonas, dr. V. Sruogienė, dr. V. Viliamas, J. Švedas, J. Simanavičius (Kanados lietuvių atstovas), kun. P. Urbaitis, J. Skorubskas, kun. G. Kijauskas, P. Laniauskas, V. Grėbliūnas, Br. Kliorė, A. Gulbinskas, E. Kielienė, A. Regis, P. Narutis, J. Sadūnas, dr. K. Ambrozaitis, P. Balčiūnas, M. Gudelis. Kalbėjo ne tik geri katalikai, bet ir ateistai.

Po atsisveikinimo su prelatu, apie pora šimtų tautiečių iš laidotuvių koplyčios jo karstą palydėjo į šv. Antano bažnyčią. Čia sekančią dieną įvyko gedulingos pamaldos už mirusiojo sielą. Jas atnašavo vysk. V. Brizgys, prel. J. Balkūnas, prel. J. Tadaraskas, kun. E. Abromaitis, kun. V. Bagdanavičius. Chicagos arkivyskupijos vadovybę atstovavęs lenkų kilmės vyskupas A. Abramowicz savo žodyje prelatą pavadino dideliu Lietuvos sūnumi ir prisiminė savo tėvo dažnai kartotus A. Mickevičiaus žodžius, kad Lietuva yra brangi ir ją įvertini, kuomet jos netenki.

Daug žmonių prelatą palydėjo į amžiną poilsio vietą — šv. Kazimiero kapines, kur jis atsigulė šalia kito prelato iš Cicero lietuvių kolonijos — Igno Albavičiaus. Prel. Krupavičius pageidavo, kad ant jo kapo būtų išrašyti žodžiai: "Lietuvi, tebūnie tau pirmaisiais tėvas ir motina, bet virš jų tebūna tau tavo Tėvynė Lietuva".

Jau nespindės daugiau lemputė prelato bute 13-me bloke, 49-je gatvėje. Negirdėsime jo tikrai nuoširdžių, patriotiškų kalbų, kurias jis anksčiau įvairiomis progomis sakydavo ir kuriose nuo lietuviško kamieno atitrūkstančius ar visokius šiaudadūšius patriotus gerai išvanodavo. Tad prelatas daug tikrų draugų neturėdavo. Ypač negalėdavo pakęsti, matydamas nulietuvėjusius kunigus, kuriems lietuvybė nerūpėjo. Kelis kartus prelato namuose teko diskutuoti šį klausimą, ir prelatas pareiškė: "Žinai, Tamsta, kokie čia kunigai, tai biznieriai". Daug širdgėlos ir nepasitenkinimo prelatas parodydavo savo pokalbiuose, bet ne viskas dar šiandien gali būti atskleidžiama.

Jis buvo ir yra mano akyse nuoširdus Lietuvos šauklys, kuriam Lietuvos žemės sauja buvo didžiausias turtas. Jis tokiu ir mirė. Jam nė skambių kalbų ar garbinančių raštų bei paminklų nereikia: jis savo tauria asmenybe liks mums amžinu paminklu, kurio net Chicagos arkivyskupijos vadovybė savo laidotuvių trakais neišvers.

Ed. Šulaitis

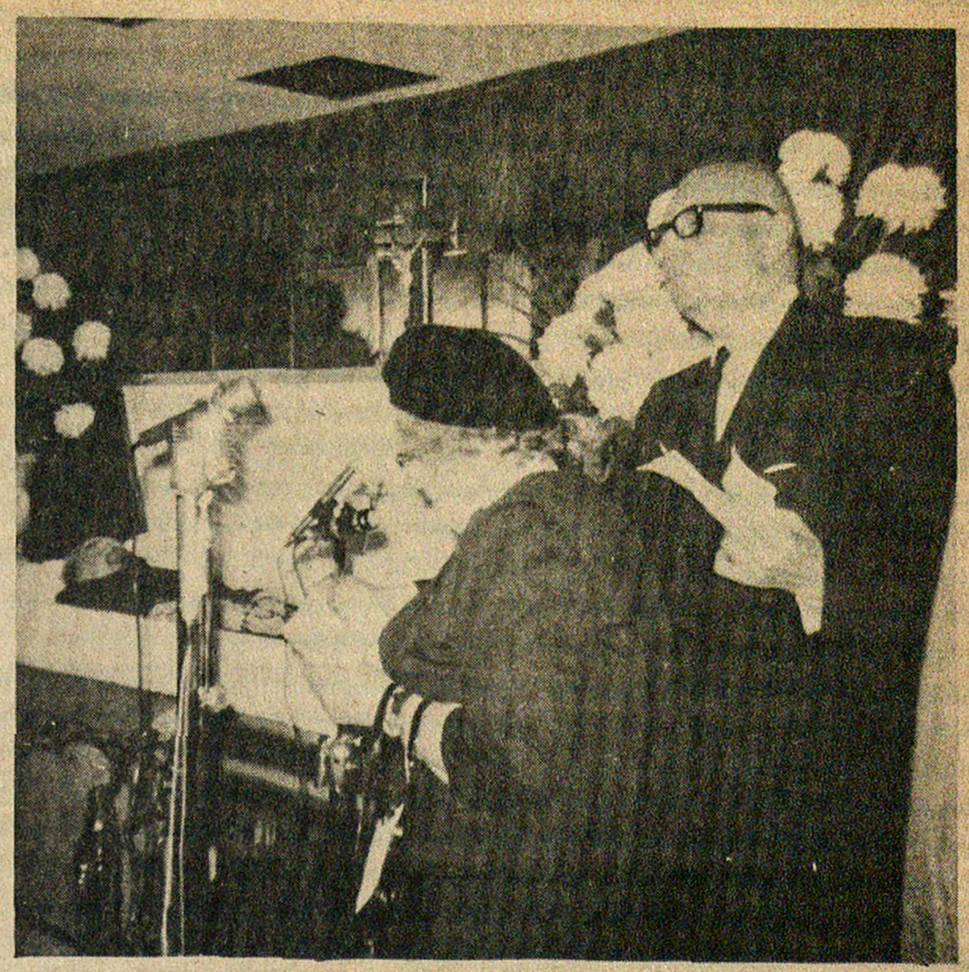

Atsisveikinimo žodį prel. Krupavičiui taria dr. Vanda Sruogienė. Salia jos — K. Grina. Apačioj: Krupavičiui atminti suruošta parodėlė Cicero.

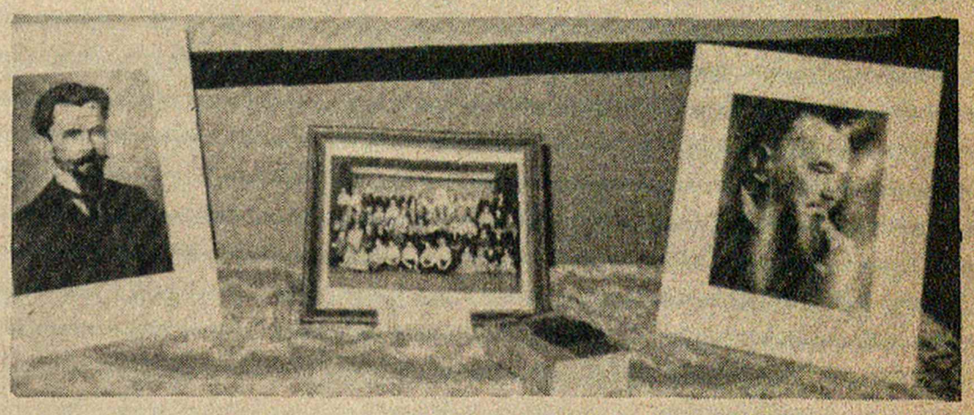

---

mąja, yra skaitytojai. Dėlto kiekvienas laikraštis stengiasi plėsti savo prenumeratorių būrį ir kartas nuo karto priminti savo tautiečiams neužmiršti savosios spaudos. Skaudu yra matyti tautiečius, apsikrovusius svetima spauda, bet neprenumeruojančius savosios. Tokiais atvejais taip ir prisimena populiarusis posakis: maža garbė svetima spauda domėtis, didi gėda savosios neskaityti...

"Trečioji tautinių grupių spaudos, taigi ir lietuvių, atrama yra bendradarbiai, ir tai tokie, kurie gyvena tuo pačiu idealizmu, kaip ir pats laikraštis. Be jų mūsų spauda būtų nyki, neturtinga. Jų įnašas spaudai yra didžiai vertingas, juo labiau, kad neapmokamas...

"Šalia spaudos atramų yra ir stabdžių. Pastarieji bene labiausiai jaučiami finansinėje srityje. Tik maža dalis skaitytojų atsilygina neraginami. Daugumą reikia raginti atskirais laiškais, ir tai nevieną kartą".

"KABINETINIS KOSMOPOLITIZMAS"

Sausio 6 d. "Dirvos" *Šiandien ir rytoj* skiltyje, rašant apie Amerikos lietuvių reakciją Kudirkos tragedijai, ir taip pasisakoma:

"Čia visu ūgiu iškilo mūsų jaunimo akcija, atsidavimas laisvės ir humanizmo idėjai ir nuostabus jėgų išsiveržimas. Jaunimas įrodė, kad jis vis tikriau ima perimti pareigas, kurias jam uždeda likimas ir tautos gyvybė.

"Atrodo, kad nuo šiol turėtų blėsti kabinetinis kosmopolitizmas, kuris buvo jaučiamas paskutiniuoju metu, ir tautos likimo akcentas turės ženklinti kiekvieną mūsų suvažiavimą ir simpoziumą".

LINKSTANČIOS NUGAROS

Rita Kavolienė "Draugе" išspausdintame laiške, be kita ko, ir taip pasisako:

"Už žiaurų ir nežmonišką elgesį, už prieglobsčio ieškojusio Simo Kudirkos iškeitimą į žuvies prekybos pasitarimus tegalima protestuot ir reikalaut, o ne lankstyt ir taip per žemai ir per dažnai linkstančias lietuviškas nugaras".

LAIKRODIS

Nežinau kaip paukščiai, bet žmogus, artėdamas prie savo gimtojo lizdo, visada patiria kažkokį keistą jausmą. Eini senlai matytais tėviškės laukais, geri pažįstamus žydinčių pievų kvapus ir nepajunti, kaip dingsta nuovargis. Visada gera sugrįžti ten, iš kur išėjai. Gera akimis pasveikinti medžius ir pievų žaluma, gera lyg tolimą vaikystės dienų aidą išgirsti tylią, tik tau vienam suprantamą laukų muziką.

Kitados, kai išlipdavau mažoje stotelėje, visada valandėlę palaukdavau, kol nuriedės į pakalnę autobusas ir, garsiai šnekėdami, nužingsniuos keleiviai. Paskui nusileisdavau prie upės ir išlžiūrėdavau į žalsvai blizgančius akmenukus, per kuriuos klegėdamas ir lyg bardamasis, kad jam pastoja kelią, smarkiai veržėsi vanduo. Nusiaudavau batus ir, tvirtai statydamas kojas, kad nepargriautų srovė, pamažu žengdavau brasta. Bet dabar neturėjau laiko net žvilgtelėti į verpetėliais besisukantį vandenį. Skubiai perlėkiau tarp gluosnių girgždančiu mediniu lieptu ir beveik tekinas pasileidau tiesiai per pievas. Vakaruose gulėjo juodas debesis. Jis, regis, nejudėjo, bet grėsmingą jo artuma aš jaučiau nuo kiekvieno vėsaus vėjelio dvelktelėjimo. Praeis valanda, kita ir jis atplauks su dideliais lašais ir perkunija, įsiubuos miška ir nudundės link ežero. Paskui prie didžiojo ąžuolo išsities geltonai žalia laumės juosta.

Dabar dar kaitino saulė, ir aš jutau, kaip altrios kelio dulkės tebegraužė akis ir kaip dreko ant nugaros marškiniai. Mane tartum kažkas vijo vis greičiau ir greičiau. Atrodė, kad kiekviena prarasta minutė gali būti nepataisoma klaida. Pagalvojau, kad esu panašus į tą žmogų, kuris skuba gesinti gaisro, nežinodamas, kad nuėjęs ras vien nuodėgulius ir jo pagalba jau bus nereikalinga.

Mano kišenėje tebegulėjo suglamžyta telegrama, kurioje buvo vos du žodžiai: „Skubiai atvažiuok". Bet tie du žodžiai buvo apsmalgstyti daugybe mano spėliojimų ir, deja, pačių blogiausių, nes niekas šitaip nekviečia į vestuves ar balių gydytojo. Todėl susikroviau į lagaminą pačius reikalingiausius reikmenis ir vaistus, o man atrodė, kad vis dar nepaėmiau to, ko reikia. Aš iki šiol negaliu atsikratyti minties, kad kažkada padariau klaidą, susiviliodamas šia profesija. Dabar visą laiką turiu kovoti su nematomu priešu, ir blauriausia nuotaika apima tada, kai pajuntu, kad viskas. „Nieko, praeis. Po mėnesio jūs būsite sveikas", — mechaniškai kartoju šituos melo žodžius, užuot pasakęs: „Aš nieko negaliu padėti. Jau per vėlu"...

Ką aš pasakysiu šiandien namiškiams? O gal jie mane iškvietė dėl kurio nors kaimyno? Ši mintis nė kiek ne geresnė. Man visada buvo nemalonu lankyti kaime ligonius ir kištis į vietinio gydytojo valdas, nes jis neblogas specialistas. Tik vieną kartą aš pastebėjau neteisingą jo diagnozę ir pakeičiau receptą. Rodos, tada juokaudamas pasakiau ligonio artimiesiems: „Matot, gydytojas kaip ir kulinaras. Kiekvienas sustato savo menių". Žinau, kiek dėl to pergyveno mano kolega.

Išėjęs į vieškelį, truputį stabtelėjau. Pakalnėje, prie miško, jau buvo matyti ilgas tėviškės kluonas, ant kurio stogo stypsojo gandrai. Netoli šulinio judėjo du žmonės, ir aš pažinau tėvus. Žinoma, dabar jau galėjau neskubėti. Galėjau pasėdėti prie suverstų akmenų krūvos ir pamankštinti nutirpusias rankas. Pamažu vėl grįžo nuotaika. Ėmiau dairytis po laukus ir prisiminti tai, kas labiausiai buvo įstrigę į atmintį. Rodos, niekas čia nepasikeitė: tie patys medžiai, tos pačios sodybos — taip, kaip buvo vaikystėje. Kampe miško, ten, kur susikryžiuoja du vieškeliai, paskendę tarp liepų, stūksojo Daugėlos trobesiai. Jie tokie pat, tik šeimininko, greičiausiai, jau nebėra. Dar žiemą jis susirgo vėžiu. Tai vienintelis kaime žmogus, kuriam jaučiu antipatiją ir, pamatęs jį, negalėdavau užmiršti vaikystėje man padarytos skriaudos. Jis užmušė mano šunelį, kuris visada atbėgdavo pasitikti manęs grįžtančio iš mokyklos. Šunelis nežinojo, kad negalima bėgti tiesiai per Daugėlos miežius, o reikia apeiti aplink takučiu. Tartum dabar girdžiu prieš porą mėnesių pasakytus senio žodžius: „Dėl to šuns, ponas daktare, nepykit. Visi savo gero žiūrėjome. Reikėjo pririšti. Nesusilaikiau". Nieko tada jam neatsakiau. Tik atsisveikindamas nusižengiau visiems savo principams, leptelėjęs teisybę. „Vilties maža", — ištariau ir staiga pamačiau, kaip persikreipė baltas senio veidas. „Šitą jau man pasakė anksčiau. Žinau. Bet maniau..." — šnabždėjo jis lyg nesavom mėlynom lūpom. „Norėčiau jums atsilyginti", — jis kažko ieškojo, matyt, pinigų, bet aš greitai apsisukau ir išėjau.

Dabar viskas liko. Liko gražios po karo pastatytos Daugėlos trobos, eilėmis susodinti medžiai ir didelis sodas, nusagstytas spalvotais aviliais. Žmogus nieko nenusineša, o palieka daug. Ne tik daiktus, bet ir prisiminimus apie save, kurie dažnai pragyvena kelias kartas. Šuo, žinoma, ne žmogus, jį gali užmiršti. Sunkiau užmiršti skriaudą. Bet Daugėla labai klydo, manydamas, kad negaliu žiūrėti tiesiai jam į akis vien dėl šuns. Tai nebuvo visų didžiausias jo gobšumo pasireiškimas. Kažin ar Daugėlai kas nors priminė apie įvykį slėptuvėje? Tur būt, ne. Gal todėl, kad ne visi vienodai vertina žmogaus elgesį. O gal geral, jeigu žmonės gali pamiršti blogį? Iš tiesų, kam gyventi vakarykščia diena, jeigu ir taip pakanka rūpesčių.

Aš pakilau. Paslžiūrėjau į laikrodį: buvo pusė keturių. Po poros valandų turėjau stovėti prie operacinės stalo. Gal būt, dabar jau būčiau rengęsis tam, ko nepaprastai buvo galla, bet neišvengiama. „Jeigu kitaip negalima — tebūnie", — pasakė vaikino tėvas. „Ne, neleisiu.— sušuko motina, negaliu, kad mano vaikas..." „Pasakykite, — nutraukiau ją šiurkščiai, — ar jūs norite turėti sūnų be kojos, ar norite jį palaidoti? Kitos išeities, deja, nėra". Kai jau viskas buvo nuspręsta, koridoriuje pribėgo prie manęs mergaitė ir įsikibo į apsiaustą. „Ar jis gyvens? Algis. Jūs turite man pasakyti". „Amputuosime koją". „Bet jis gyvens? Tai labai svarbu". „Gyvens". Mergaitė atsišliejo į sieną ir užsimerkusi su graudžiu palengvėjimu ištarė: „Tai labai labai svarbu".

Dabar, tikriausiai, ji sėdi prie ligoninės ir laukia net nepagalvodama, kad tas, kuris jai pasakė, kad GYVENS, atsidūręs už poros šimtų kilometrų, stovi prie dulkėtų akmenų kalno su suglamžyta telegrama. Tegul ji būna rami. Operaciją atliks be manęs.

Jau iš tolo išgirdau Bobiko užkimusį balsą. Kaip visada iš pradžių jis lojo būdoje ir tik paskui, kai atidariau suklypusius vartelius, iššoko, pasikabino ant grandinės ir jau tylial, išsižiojęs žiūrėjo į mane.

— Ak, tai tu? — lyg netikėdamas mano atsilankymu, nustebo tėvas.

Mes pasisveikinome.

— Kas atsitiko? — paklausiau. — Sergat?

— Ne mes.

— Mes, rodos, buvome susitare, kad... — aš pradėjau kalbėti, pabrėždamas kiekvieną žodį kaip ligoninėje, ir tėvas mane nutraukė:

— Reikia pas Daugėlą.

— Ką?! — Aš pajutau, kaip apsunko mano veidas, tartum kas būtų rėžęs antausį.

— Būtinai reikia. Kitaip negalėjom. Kaimynai esam. Jis mums daug padėjo. Kada gyvulys susirgo ar ką...

— O ką aš jam galiu pagelbėti? — skėstelėjau rankomis ir atsakiau: — Nieko. Visiškai nieko. Net paguosti negaliu.

— Paskutinį kartą prašė. Ne kaip daktarą, o kaip kaimyną. Nuvažiuok, vaike. Ilgai neužtruksi.

— Daugiau jis nieko negalėjo sugalvoti, — jau švelniau pasakiau. — Mano, kad aš sėdžiu rankas susidėjęs ir laukiu jo telegramos.

— Ką dabar padarysi. Nedavė gyvent. Visi ėjo, prašė. Aš sakiau, kad tau nelengva išvažiuoti, — teisinosi tėvas.

— Tu galėjai atvažiuoti šeštadienį. Nereikėjo šiandien, — pasakė, įėjusi mama.

Matyt, jiedu pamiršo, kad aš gydytojas. Iš tiesų, aš jiems ir nesu gydytojas, o tik sūnus.

Apsivaliau dulkes, išgėriau pieno ir, pasiėmęs dviratį, išvažiavau. Delsti nebuvo kada, nes artinosi lietus, o iki Daugėlos sodybos keli kilometrai. Dėl viso pikto pasiėmiau ir lagaminėlį, kurį tėvas pririšo prie dviračio sėdynės.

Vėjas bangomis liūliavo rugius, vijosi verpetais vasarojuje ir smarkiais gūsiais pūtė į veidą. Aš stipriai myniau pedalus, nes norėjau dar sugrįžti, kol ateis lietus. Be to, įniršis man sujudino visus raumenis, ir lėkiau vis greičiau, tarsi lenktyninin-kas, prieš finišą pajutęs, kad dar neišnaudojo visų jėgų.

Senis Daugėla dabar man atrodė visiškai arti. Dar keliolika minučių ir pamatysiu jo atsikišusius dantis rauplėtoje burnoje ir tas rudas prigesusias akis. Ką jis man pasakys? Gal paslulys aukso gabalą, kad nupirkčiau svelkatą. Nebutų mirties patale, aš jam kai ką priminčiau. Šiandien pakaktų drąsos. Priminčiau tą laikrodį, kurį visi pamiršo, ir pasakyčiau, kad geriau tada jam reikėjo mirti. Ir mirė jis tada mano akyse.

...Mes lindėjome slėptuvėje ir tik per mažą langelį galėjome matyti, kas dėjosi lauke. Žeminė krūpčiojo nuo kiekvienos bombos ir, rodos, šokinėjo su visu kalnu, bet, tiesa, ji buvo labai stipri, užklota ąžuoliniais rastais ir keliomis eilėmis metrinėmis pliauskomis. Visą savaitę mes nežinojome, kas dėjosi kaime. Naktį iš visų pusių švietė galsrai, o dienomis žvelgė sviedinial ir griaudėjo bombos. Frontas buvo čia pat, prie vieškelio, ten, kur dabar suversti akmenys. Ten bėgo kareiviai, o paskui juos riaumojo tankai ir kaleno kulkosvaidžiai. Šitame pragare kažkas pasakė: „Daugėla dega. Kluonas". Mačiau, kaip senis susmuko kampe ir visas drebėjo. Kažkas vėl pasakė, kad ant vieškelio nušovė du kareivius ir karininką. Tada Daugėla tartum tigras šoko pro žeminės angą, ir niekas nedrįso jo sulaikyti. Stovėjęs prie langelio kažkuris kaimynas matė, kaip Daugėla prislinko prie vieškelio ir nusitempė į griovį užmuštą kareivį. Niekas nesuprato, kodėl jis taip padarė. Bet kai Daugėla laimingai pro kulkas sugrįžo į žeminę, buvo visas kruvinas. Pirmiausia jis nusišluostė rankas ir veidą, o paskui slapta išsitraukė kažką blizgantį ir taip pat valė, tik vėliau, kai aptilo mūšis, aš išgirdau Daugėlos kišenėje ciksint laikrodį. Paskui kartą sapnavau, kaip Daugėla plovė kareivio tanką su laikrodžiu.

Po karo Daugėla pasistatė labai gražias trobas, ir žmonės patyliukais šnekėjo, kad už auksinį laikrodį. Kai kurie net gyrė Daugėlą už drąsą, o vėliau visi pamiršo aną įvykį. Tik man jis nedilo iš atminties...

Kai įvažiavau į Daugėlos kiemą ir nulipau nuo dviračio, vos galėjau paeiti. Rankose pajutau silpnumą, o kojos buvo tartum mediniai pagaliai. Dviratį atrėmiau į tvorą, nusikabinau lagaminėlį ir pro praviras durls lėtai įžengiau į vidų. Stebėjausi, kad manęs niekas nepasitiko, net šuo nesulojo. „Nejau aš atvykau į laidotuves?" — pagalvojau vienas sau, bet tuojau išgirdau iš kito kambario moterišką balsą:

— Prašom, daktare.

Prisiminiau Daugėlos dukrą, kuri dabar, rodos, gyveno Kaune. Ji buvo labai išsidažiusi ir susivėlusi.

— Jūs atleiskite, — teisinosi Daugėlaitė. — Buvome prisnūdę prieš lietų.

— Kaip ligonis? — pasiteiravau.

— Blogai, — ji patempė lūpas. — Labai blogai.

Didžiojo kambario langai buvo atviri, ir pro juos tingiai suposi ilgos užuolaidos.

Daugėla gulėjo ant sofos, ir kai aš įėjau, pasisuko šonu. Jo veidas buvo mažutis, visiškai išdžiuvęs kaip nusunktas surmalšelis.

— Senial iš ligoninės? — paklausiau.

— Jau pora mėnesių, — atsakė moteris.

Daugėla pažiurėjo į ją ir plonu balseliu pasakė:

— Duok kėdę, Jone.

Aš atsisėdau ir pradėjau žiurinėti vaistus.

— Tai kaip jaučiamės? — vėl paklausiau. — Ką skauda?

— Nieko. Tik silpna, — vėl plonai nutęsė Daugėla.

— Tai kuo galiu padėti? — norėjau greičiau baigti vizitą.

— Nieko, — atsakė jis. — Nepykit, kad šaukiausi. Žinau, visiems darbas, bet man, mat, daugiau gali ir nepriteikti. Norėjau padėkoti už vaistus ir už pagalbą. Nenoriu veltui trukdyti.

Senis pradėjo raustis po pagalve, ir aš pamačiau, kad jis dar stiprus. „Kitam taip — jau senial butų pasidavęs", — pagalvojau.

— Va, čia tau, valkine, — Daugėla išlīesė nedidelį popierinį paketą.

— Ką jūs. Net negalvokite apie tai, — aš pašokau.

— Neužgauk manęs, daktare. Žinau, kad tau esu skolingas. Noriu su visais atsiskaityti. Kol gyveni, žmogus krauni lyg velnio apsėstas, o paskui nieko neretkia. Paimk. Tai mano dovana ir paskutinis prašymas. Ir sudie, daktare. Ateina lietus, o dabar mano miego valanda.

Net nepastebėjau, kaip pribėgo Daugėlaitė ir man įgrūdo į portfelį tą paketėlį.

— Būkite geras. Neskaudinkite jo, — maldavo ji.

Norėjau dar pasakyti, kad ir aš nenusipelnlau, jog man kaimynai dalintų kyšius, bet pamačiau, kad vizitas baigtas, nes senis nusisuko į sieną, o moteris jau švelnial mane stūmė pro duris.

Valandėlę dar užtrukau svetainėje. Mėginau palikti dovaną, bet vėl buvau prašomas paimti. Taip ir išvažiavau.

Aš vriausi į kylantį debesį, ir vėjas tiesiog vertė mane nuo dviračio. Mintys sukosi apie Daugėlą. Jis nieko neprašė, net nieko nepaklausė.

Dail. S. Krasauskas "Mūza"

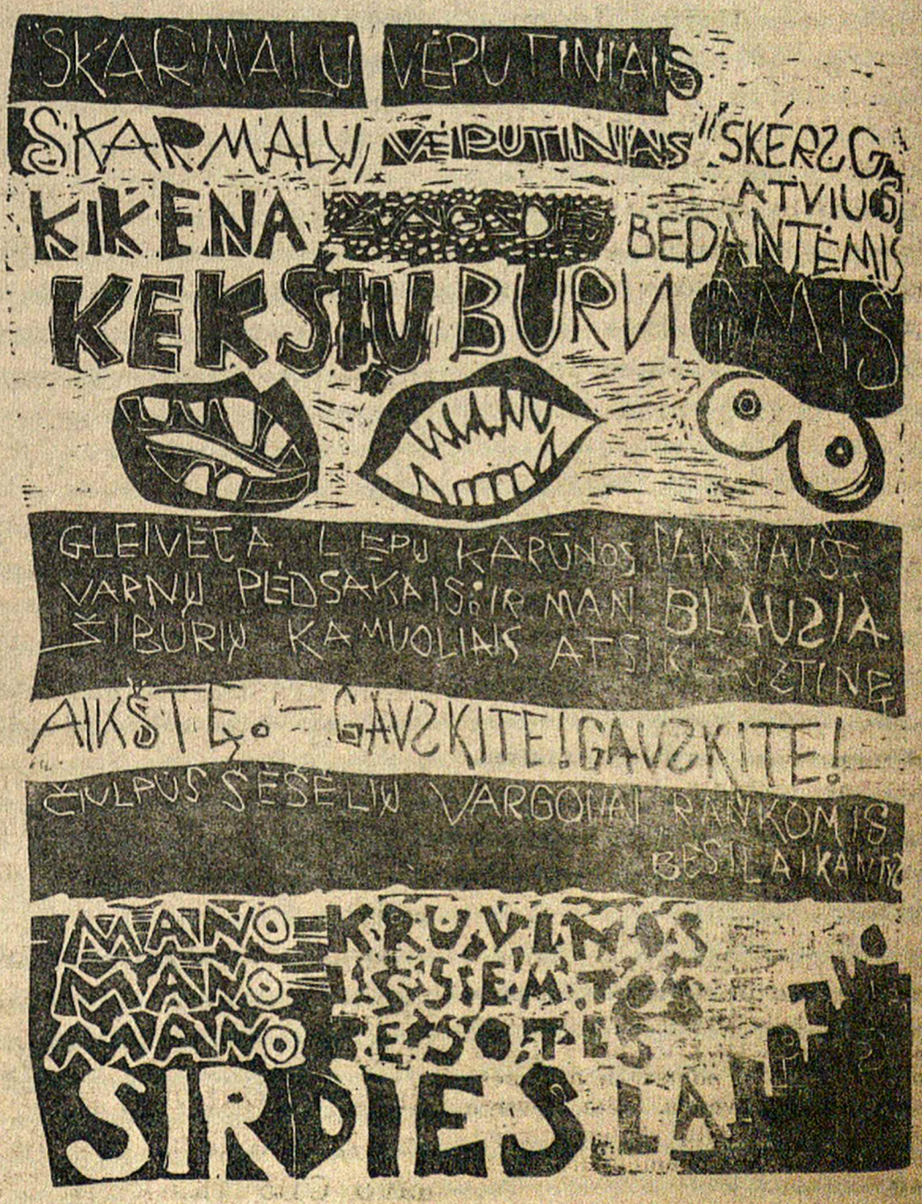

Dail. Z. Mikšys: "Skarmalų vėputiniais" (pagal L. Leto tekstą).

algimanto skiltis

VIENAS PREZIDENTAS IR KETURI VEIKSNIAI

Įdomu stebėti didžiąją spaudą, kurios nuolatiniai komentatoriai ir kolumnistai nedviprasmiškai pasigavo Simo Kudirkos atvejį ir visaip bandė tą įvykį interpretuoti, lyginti, gretinti su panašiais ir kitokiais amerikinės tragedijos atvejais. Vieni nelemtąjį įvykį lygino su špionažo laivo Pueblo atsitikimu Korėjos vandenyse, dar kiti gretino su Kubos Kiaulių įlankos invazijos nepasisekimu.

Nuostabiai negatyvią poziciją užėmė mūsų "progresyviųjų" spauda, kuri pradžioj visiškai tylėjo, kiek vėliau atsigavo, nors tuo pat metu sovietinamos Lietuvos spaudoje viską gaubė tyla. "Progresyviesiems" buvo kaip ir nepatogu visai neprasitarti. Gaila, bet jų nusiteikimai neparodė nė mažiausio humaniškumo jausmo, nė mažiausių rezervų ar susilaikymo nuo galutinio sprendimo. Jiems, kaip ir sovietinei ambasadai Vašingtone, reikalas yra visiškai aiškus ir baigtas. O mūsų tarpe dar yra galvojančių, kad lietuvių "progresyviųjų" spauda nebūtinai jau visu 100 nuoš. seka Maskvos nustatytą liniją. Įdomu, kad šiaip jau rusva ar maoistinio nusistatymo radikaliųjų spauda, kad ir savais motyvais remdamasi, neliko abejinga gėdingam išdavimui ir visai tragedijai.

Lietuvių tarpe, regis, kai kur buvo ir tam tikro persistengimo reiškinių. Pvz., kai kas siuntė tiesiogius skundus prieš JAV Jungtinėms Tautoms, tūloms tos organizacijos žinyboms. Tokia forma atlikti pasireiškimai prieštaruoja kai kuriems JAV įstatams, draudžiantiems atskiriems piliečiams, be valstybės departamento žinios ir sutikimo, tiesiogiai santykiauti su svetimo krašto politinėmis institucijomis.

Greita, beveik spontaniška lietuvių reakcija Vašingtone iššaukė įvairių nuotaikų. Įvairių mūsų veiksnių rašomi memorandumai, notos, pareiškimai, kiekvienas jų tarsi kalbėjo visų lietuvių vardu. Nenuostabu, kad ir Baltųjų rūmų ryšininkas G. Bell, perduodamas prezidento nuomones, turėjo kalbėti ne su vienu, bet net keturiais mūsų veiksnių atstovais: Bobeliu, Valiūnu, Volertu ir Keziu.

Gal dėl to nieko neišėjo su pageidavimu pasimatyti su pačiu prez. Niksonu. Kurių keturių veiksnių atstovus jam priimti?

Be to, atėjo iš prezidentūros nurodymas, kad prezidentas kol kas nenorėtų pasimatymo su lietuvių atstovais. Jis galėtų būti interpretuotas, kad įvyko spaudimo nuotaikoje. Todėl vienu metu Vašingtone buvo kalbama, kad prezidentas veikiau priimtų visų pabaltiečių delegaciją. Tas, žinoma, galėjo iki šiol ir pasikeisti.

Krizės metu JAV sostinėje bendrajam reikalui ypač daug pasitarnavo du lietuviai, kurių vienas turi gerus asmeninius ryšius su keliais prezidentūros patarėjais. Tie ryšiai buvo išnaudoti iki pačių kraštutinių galimybių. Ir mūsų veiksnių žmonės tuo naudojosi, turėjo beveik nuolatinį telefononinį ar asmeninį ryšį.

Mūsų stebėtojų Vašingtone nuomone, visam reikalui (viešumon iškėlimo, pristatymo, gilinimosi) itin daug pasitarnavo CBS radijo ir TV žinių perdavėjas ir komentatorius Marvin Kalb. Šis izraelitų religijos amerikietis, budįs valstybės departamente, gavęs pirmasias įvykio detales, jomis nepasitenkino, bet savo asmenine iniciatyva pradėjo reikalą tirti, rinkti žinias, nustatė chronologinę įvykių tvarką, kėlė provokacinius klausimus, kas valandą CBS radijo žinių laidose sistemingai aiškino išdavimo istoriją ir reikalavo iš Amerikos įstaigų daugiau konkrečių patikrintų žinių.

Kai vienas Lietuvos pasiuntinybės atstovas, pristatytas lietuvės laikraštininkės, norėjo jam už tą visą triūsą padėkoti, šis tik kukliai pastebėjo, kad jis, kaip laikraštininkas, teatlikęs savo pareigą.

Jei sovietiniai sluoksniai tikrai atkreiptų dėmesį į kai kurias S. Kudirkos suėmimo, brutalaus jo mušimo, kankinimo detales, jie turėtų suprasti, kad toks elgesys jokiu būdu negali būti pateisinamas bet kuriais motyvais. Sovietų prestižas yra žiauriai nukentėjęs JAV ir pasaulio viešojoje opinijoje. Budeliai turėtų susilaukti tinkamo atpildo, nes, kaip viešai ten skelbiama, santvarka grįžo prie civilizuoto gyvenimo normų ir teisių, kurios buvo pažeistos stalinistinio siautėjimo metais.

Sovietams tas teikia puikią progą parodyti pasauliui, kad bet koks smurtas ir brutalus jėgos naudojimas prieš beginklius žmones negali būti toleruojamas kultūringų tautų bendruomenėje. Sekantis žingsnis priklauso Sovietijai.

Matyt, suprato, kaip sunku gydytojui, kai jis nieko negali padėti.

Prieš kalnelį nulipau nuo dviračio ir žingsniavau, pirštais spausdamas metalines rankenas. Vis dar negalėjau suvokti, kodėl Daugėla taip panorėjo man atsilyginti ir kodėl žmogus tik prieš mirtį nori turėti švarią sąžinę.

Išsiėmiau paketėlį ir pradėjau jį vynioti, bet staiga sustingo pirštai, ir pajutau, kad jie ne mano. Tai buvo auksinis laikrodis, ir man pasirodė, kad jo ciferblatas kruvinas. Vėjas išplėšė iš rankų popiergalį ir nunešė kažkur toli pievomis. Šalia riogsojo daugybė suskaldytų akmenų, ir pamažu juos kapojo stambūs lietaus lašai.

ANT. BIELIAUSKAS
(Švyturys)

LEIDYBOS ARUODUOS

LŪKESČIŲ NEIŠPILDĘS TOMAS

Turime pirmąjį "Encyclopedia Lituanica" tomą, apimantį raides "A", "B" ir "C". Atrodytų, kad turėtų būti didi šventė tokį brangų svečią sutikus. Deja, peržiūrėjus, vertus, pervertus ir dar kelis kartus tai padarius, džiaugsmas išblėso, nes pamačiau, kad tomas atkištinai ir labai nerūpestingai suredaguotas.

Iš pažiūros "Encyclopedia Lituanica" pirmasis tomas gražiai atrodo: geras popierius, didoka, 608 puslapių įtalpa, puikiai atrodantis dail. T. Valiaus pieštas aplankas ir titulinis lapas teikia pasigėrėtiną vaizdą. Deja, pirmojo tomo turinys S. Sužiedėlio suredaguotas itin nerūpestingai ir dideliais trūkumais.

Aptariant enciklopedijoj asmenis, įtrauktinus pirmajan toman, atrodo, stengtasi daugiausia pavardžių atrinkti iš savo amžininkų tarpo. Pvz., literatūros atstovai — J. Aistis, Pulgis Andriušis ir kt. Nesakau, kad jie neįtrauktini anglų kalba lituanistinėn enciklopedijon. Tai mūsiškės literatūros korifėjai. Bet tuo pačiu neužmirštinos ir mūsų jaunesniosios kūrybinės jėgos, nes su Aisčiu, Andriušiu ir kitais juk nesibaigia mūsų literatūrinė egzistencija pasaulyje. Ar kas galvotų kitaip?...

Šiame "Encyclopedia Lituanica" tome jaunesniesiems ar šiaip pro redaktoriaus "skryningą" nepraėjusiems vietos nėra.

"A" ir "B" raidžių apimtyje, štai, nėra paminėtų mūsiškių senų, jaunesniųjų ir jaunųjų rašytojų: "Žvalgo užrašų", "Audra Žemaičiuose" bei "Martyno Skroblio" autoriaus Vlado Andriukaičio. Nėra jaunimo literatūros knygų autoriaus ir pedagogo, dabar Kanadoje gyvenančio Prano Basčio-Imsrio. Nėra ir milijoniniu tiražų išėjusios knygos "Palik ašaras Maskvoje" autorės B. Armonienės. Nėra poezijos rinkinių autoriaus bei "Žiburių", "Aidų" ir "Dirvos" bei "Kario" bendradarbio poeto Balio Augino. Nėra nė žodeliu paminėta poetė O. Balčiūnienė-Audronė. Nėra nė kanadietės lietuvės poetės veteranės Marijos Aukštaitės. Nėra nė labai gabios ir giliai savitos poetės Vitalijos Bogutaitės.

Taigi, kas pirmajame tome sužymėta, tai, atrodo, tomo redaktoriui patinkantieji, o visi kiti liko "už tvoros"...

Iš lietuvių laikraštininkų tomo redaktorius teparinko tik keletą kiek senesnių ir vieną visiškai jauną (gimusį berods 1922 m.) Vladą Butėną-Ramojų. Kiti — Jeronimas Cicėnas, Vytautas Alseika, Vladas Bakūnas ir dar gal vienas kitas. Kur dingo šio tomo raidėms priklausą laikraštininkai J. Čiuberkis, kadaise redagavęs "Akademiką", o žymiai vėliau "Dirvą". Pastarąją jis redagavo kaip tik tuo metu, kada S. Sužiedėlis redagavo "Darbininką".

Kur dingo veteranas laikraštininkas, "Naujienų" redaktorius Kostas Augustinavičius - Augustas? Kur dingo kiti aktyvūs laikraštininkai ir knygų autoriai: Vilius Bražėnas-Bražvilius, A. Astašaitis, kanadietė lietuvaitė spaudos darbo veteranė, viena iš pirmųjų "Nepr. Lietuvos" redaktorių Marija Arlauskaitė? Arba Vytautas Braziulis? Kur dingo veteranas laikraštininkas, kadaise buvęs "Lietuvos Žinių" specialus korespondentas Berlyne ir kitur, Kanadoje miręs dr. Pranas Ancevičius? Ir t.t. ir t.t.

Pirmajam tome, kaip matyti, labai gerbiami ir puoselėjami dainos, muzikos ir kitokių menų atstovai. Tad norėtųsi paklausti: kodėl nė žodeliu enciklopedijoj neužsiminta apie dainininkę Sofiją Adomaitienę - Pusdešrytę, Lietuvoj baigusią teisių fakultetą ir Kauno konservatoriją, dainavusią Vilniaus ir Kauno operose, tremtyje — nuolatinę dainininkę Stuttgarto radiofone ir kt. Kodėl nė žodeliu neprisimintas kompozitorius ir architektas, Amerikoj miręs Vladas Adomavičius? Kodėl užmirštas muz. Pr. Ambrasas?

Tome, atrodo, neeilinė vieta taikoma kunigams.

(keliama į 13 psl.)

BALTIŠKAS SURREALIZMAS

Medžių kojos vėjų išdarkytos
Ir plaukai suvelti kaltūnu,
Kraujas teka upėm iš dainų —
Guli jos, kaip žmonės, nužudytos.

Perplėšto peizažo vakare
Ligi pat saulėleidžio ugninio
Driekiasi per veidą tau giria,
Kol sustoja prie akių šaltinio.

Požemy rūstus Perkūnas dunda...
Ko gi lauki, klausdamas: kada?
Jeigu kaltas ką esi tėvynei,
O ledėja jau akių šaltiniai,
Tai dabar duotoji valanda.

ANNO DOMINI MCM

I.

Ant jo pečių didingai sėdi sakalas,
Pro kojas pračiuožia žaltys —
Ir nežinai, ar jisai dainius aklas,
Giedąs kaip vyturys,

Ar įsikūnijęs į pranašą šėtonas,
Sėdis ant kaukolių krūvos...
O rankų rankos, tartum daigas plonas,
Iš požemių išnyra ant kalvos

Ir siekia, lenkias į jo pusę,
Bet nežinai, ar glostyt, ar pasmaugt.
Vien saulė, jam į kaktą atsimušus,
Pakyla ašarų nubraukt.

Kieno, kurio vardu atėjęs?
Ar iš vidudienio, ar iš naktų?...
Tik ūžia ūžia paskutinis vėjas,
Paskutinysis iš pietų,

II.

Rūdimi užnuodytąją viniį
Į kryžioujamąjį šimtmetį kalu —
Jo agonijos alsavimą ugninį
Dar jaučiu ant mano tėviškės kalvų,

Dar girdžiu priešmirtinį jo šauksmą,
Aidintį iš po vilkų rujos —
Ir išvystu velniškąjį džiaugsmą,
Šokantį ir besitaškantį kraujuos.

DONELAITIS LOŠIA KORTOMIS SU MIRTIMI

Kai šiaurėn prašvilpė kregždės,
Atvėrei tu langą į saulę
Ir kortas padalinai
Tarp savęs ir mirties.

O kaip tau sekėsi
Vasaros popiečiais,
Kada javų brandumu
Mirčiai kortas sumaišei.

Bet slapta jai ruduo
Žemėtu pirštu
Pradengė juodąjį tūzą...
Dieve, dabar pamačiau —
Tavo rankos ėmė drebėti...

Ir jau šaltis žiemos
Užėmė žadą,
Kai, partiją baigiant,
Buvo atvežtas
Dočio parvežtas karstas...

.....

Tada tu metei
Viską laiminčią kortą —
Paklojai METUS.

Kazys Bradūnas

JUODOS DUONOS POEZIJA

Kazys Bradūnas, "Donelaičio kapas". Išleido Mykolas Morkūnas 1970 m. Chicagoje. Tiražas 1000 egz. 94 p. Kaina 5 dol. Grafika: Vytautas O. Virkau

Vienas iš pastoviausių žemininkų poetų yra Kazys Bradūnas. Kartą įleidęs šaknis į dirvą molėtą, jis kas treti metai išleidžia sodrią knygą. Šiemet paklojo "Donelaičio kapą" — puikiai įrištą leidinį su estetišku dail. Vytauto Virkau viršeliu.

Galima "Donelaičio kapą" priskirti prie modernios poemos žanro, nes visi knygos epizodai pajungti vienai juodos lietuviškos duonos temai. Įsijautęs į Donelaičio "Metų" žiemos rūstybes, į skriaudžiamų būrų lietuvninkų gyvenimą, Bradūnas metaforiškai riša praeities negandas su mūsų tautos dabartine tragika, drauge ieškodamas prasmės ateičiai. Jo filosofinis vasnojimas vyksta širdyje, todėl skamba konkrečiai, įtaigiai.

Tautiniame fone atsiskleidžia ir bendražmogiški klausimai, susikerta įvairiausios antinomijos (akimirka — amžinybė; žemė — dangus; akmuo — medis; būtis — mirtis ir t.t.). Bradūnas, ieškodamas sintezuojančio šviesaus akiračio, savaip sprendžia klausimą, suformuluotą eil. "Susitinkant":

Kas gi aš — visuma ar skeveldra
Žemėje ir danguje,
Kur ūkuose žvaigždynai verda,
O skauda man širdyje. (28 psl.)

"Donelaičio kapas" simfoniškai sudarytas iš keturių dalių. Pirmoji, "Vakarienės dūmas", prasideda Donelaičio kapo ieškojimo kelione. Tam įkvėpimo poetas semia iš atmosferos, kuri slegia rusų kolonizuo-

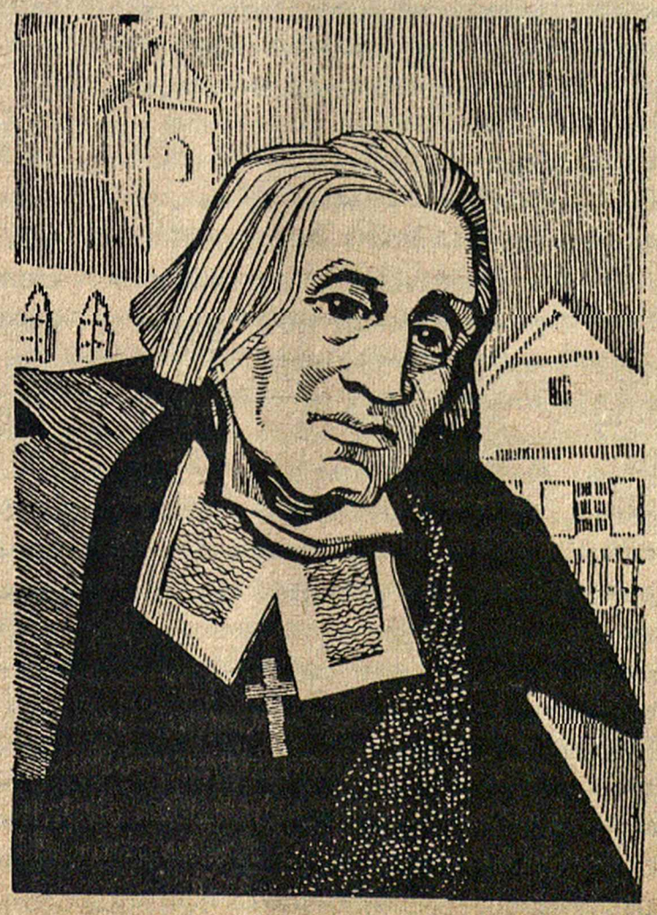

Kr. Donelaitis

Poetas Kazys Bradunas
Foto Uosis Juodvalkis

jamus Rytprūsius. Štai, kaip Jonas Mačiulis, 1963 m. nuvykęs ieškoti Donelaičio parapijos likučių, rašė savaitraštyje "Lit. ir menas": "Dairaus po tuščias sienas ir jau krūmais apžėlusį bažnyčios vidų... Tarp šių apmirusių sienų ilsisi didysis baudžiauninkų dainius... Čia kažkur yra jo kapas". Kadangi Bradūno tėviškė Sudūva nuo Tolminkiemio ir Lazdynėlių yra "tik per paukščio skrydį ir jungia tie patys debesys ir ta pati tarmė", toks kaimyno dainiaus palaikų paniekinimas, ir dar lietuviškoje žemėje, įskaudino širdį.

Aš ateinu prie užmuštojo Pričkaus karsto
Ir būro lūpomis meldžiuos.
Ne. Aš nesimeldžiu — aš melstis negaliu,
Aš tik atsiklaupiu ir kaip žemė tyliu
(14 psl.)

Šis maldos motyvas pasikartoja ir knygos pabaigoje. Virpa gili gėla. Taip meldžiamasi netekus brangiausio žmogaus ar patyrus didelę neteisybę. Skausme gimsta amžinybės vizija. Poetas mato Donelaitį, praaugusį mūsų istorines kančias.

Aš jį randu, jau nesusietą
Nei su laiku, nei su erdve,
Ne užkartą Tolminkiemy poetą,
O žemę, gimdančia save. (14 psl.)

Lyriška susikaupimo nuotaika sklinda per visą pirmąją dalį. Poetas ir gamtos miniatiūrose mato dideles tiesas. "Žuvelės griaučiai kranto smėly, tik porą žingsnių nuo vandens", sukelia mirties užuominą. Gražiame eilėraštyje "Vasara" irgi suskamba mirties leitmotyvas: "Aš vežu, kaip nuotaką, mirtį vasaros vežime". Poeto mintys nuolat skverbiasi į grumsto gemalą juodą. Seka vienas už kitą gražesni eilėraščiai: "Aukso vidurys", "Kupina širdimi", "Tolminkiemio vakaro atodūsis", "Žodžiai". Pastarajame Donelaičio poezijos žodžių konkretumas taip apibūdinamas:

Karštą žodį po žodžio atrasdamas,
Ridinėji delnuos kaip kaštoną;
Čia pat iš tų žodžių iškepdamas
Šiltą hegzametro duoną... (23 psl.)

Antroje dalyje "Uždenkim namų žarijas" paliečiami egzodo, tremties, partizanų likimo motyvai. Vaizdinės priemonės paaštrėka. Metaforos drąsiau, nervingiau išreiškia surrealistiškai sudarkytą tikrovę. Rodos, su kiekviena poetine skeveldra kalama nauja likimo vinis. Štai, kokiame reljefe įšala mūsų laikmetis:

...laikas sustojo staiga, į nieką neatsi-
/trenkęs-
Juodo mėnulio delčia daugiau lėtai nebedilo
Ir smėlynai kapų sustabdė trunėjimą kaulų.
(49 psl.)

Sielvartingo apmaudo pagautas, poetas pažvelgia lietuvišku atvirumu į tikrovę ir nepagaili čaižančio žodžio tiems, kurie norėjo

sugrūsti mus į jūrą
ir mūsų pėdsakus prie Nemuno nuplauti
mūsų pačių krauju. (44 psl.)

Žymiai ramesnė trečioji dalis "Tarp vandens ir židinio". Nuotaika pokarinė, kupina bradūniškos ritualinės poetikos. Ateina žaidimų, mįslių laikas: pasirodo visokie daugiaprasmiai randez-vous su žalčiu, pasigirsta liaudies tikėjimas ir išmintis. Poetas atsigręžia į tradicinį pasaulį, ieškodamas nusiraminimo ir išsiaiškinimo. Čia, prie lietuviškos tvoros, jis ir kuria klasiško grožio eilėraščius, kurie kalasi skaitytojo širdin.

Paskutiniame cikle "Numirti gimtinėje" vyksta amžinybės ir mirties susikirtimas. Daug įspūdingų kontrastų, net mėginimų sulaužyti fizikos dėsnius:

Tavo širdį — tirpstantį ledą
Kaip išlaikyt ugnyje? (74 psl.)

O gimtojo prieglobsčio troškulys suglaudžiamas gravitacinėje formulėje:

O vėsioji žemės trauka,
O liepsnojanti saulės,
Ir ledinė planetų,
Ar jūs didesni už tą,
Kuri traukia numirti gimtinėje.
(75 psl.)

Vienas įdomiausių paskutinio ciklo eilėraščių "Donelaitis lošia kortomis su mirtimi" pasižymi ypatinga kompozicija. Keturi posmai ir kiekvienas iš eilės skirtas metų laikui: pavasariui, vasarai, rudeniui, žiemai. Visą laiką Donelaitis rungiasi su mirtimi. Kulminacija pasiekiama ketvirtame posme, kai, baigiant partiją, "buvo atvežtas Dočio parvežtas karstas". Seka ilgas daugtaškis... ir tada nuskamba trieilis pergalingas finalas:

Tada tu metei
Viską laiminčia korta —
Paklojai METUS.

Antanas Vaičiulaitis knygoje "Lietuvių literatūra svetur" yra pasakęs: "Bradūno žodis geriau atsiskleidžia, kai su juo pabūni, pagyveni". Tai tiesa. Ir naujoje knygoje — juo labiau įsiskaitai, tuo daugiau harmonijos, metaforų grožio ir poetinės tiesos išgirsti. Karšta emocija, rodos, sulydo frazes į nesuskaldomus junginius, kuriuos norisi kartoti ir kartoti. Štai, keli, atsitiktinai parinkti pavyzdžiai: "staigus pavasario sprogimas", "aš paskendau į pasakų pasaulį", "prie begalinės ribos", "pirštu rasos nelytėki". Arba kad ir tokia darni hegzametro eilutė:

Juodo mėnulio delčia daugiau lėtai nebedilo.

Arba toks nuostabus ketureilis:

Po saule, po medžio pavėsiu
Ir po juoda žole
Kaip ledo luitas gulėsiu
Tirpstančiam gabale. (63 psl.)

Paskutinė Bradūno knyga yra svarbus lietuvių literatūros laimėjimas. Daug kas pasakys: tai geriausias Bradūno kūrinys. Knyga parašyta su jausmo galia, su meistriškai valdoma poetine ekspresija. Taikliai dailininkas Vytautas Virkau viršelyje pavaizdavo ant Donelaičio kapo išaugusį dangų siekiantį medį. Jo viena šaka ir yra Bradūno poezija.

Pr. Visvydas

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

PABALTĖS IŠLAISVINIMAS

Musų artimų šiaurės kaimynų estų ir latvių išsilaisvinimas iš bolševikų okupacijos buvo lengvesnis negu lietuvių, nes jie ekonomiškai ir militariškai buvo daug stipresni. Jie turėjo priėjimą prie Baltijos jūros — estai 700 km., latviai 500 km. Sąjungininkai, ypač anglai turėjo didelį interesą juos remti kaip barjerą prieš Rusiją, kad neprileisti jos prie jūros.

Dar 1918 m. pabaigoj anglai atsiuntė karo laivus į Baltiją, kuri tebebuvo vokiečių užminuota. Pakelyje pražudęs kelius laivus, užplaukusius ant minų, laivynas pasiekė Suomių įlanką, įsteigė bazę Taline (tada vad. Reval) ir užblokavo sovietų laivyną Kronštate. Laivynui vadovavo adm. Sinclair, vėliau adm. W. Cowan ir gen. H. Gough.

Tie laivai stipriai parėmė estų ir latvių kovas prieš bolševikus, o taip pat pristatė visus reikalingus ginklus ir amuniciją, įskaitant tankus, maistą ir rūbus. Iš trijų Baltijos valstybių Estija buvo kariškai stipriausia, dėl to ji pirmutinė išsilaisvino ir galėjo suteikti stiprią pagelbą latviams, vaduojant jų šiaurinę dalį iš vokiečių (Landeswehr) ir rytinę dalį iš bolševikų. Be to, estų kariuomenė žygiavo su Judeničo armija išvaduoti Petrapilį (Leningradą).

Lietuva neturėjo nei jūros, nei uosto, tai anglai, kad ir norėdami, negalėjo nieko padėti lietuviams, o prancūzai, stipriai remdami Lenkiją, norėjo, kad Lietuva būtų kokiais nors ryšiais surišta su Lenkija.

Vokiečiai traukiasi iš Pabaltijo

Be anglų, dalinai prancūzų ir amerikiečių laivų, Estija ir Latvija vargiai būtų išsivadavusios. Estų ir latvių laisvės kovas parėmė didelės jūrų pajėgos. Suomių įlankoje, Taline, Rygoj, Ventspily ir Liepojuje prieš bolševikus ir dalinai bermontininkus veikė 238 anglų karo laivai, jų tarpe 85 naikintuvai ir 20 povandeninių laivų. Be anglų, ten veikė ir kitų sąjungininkų laivai — 26 prancūzų, 2 italų ir 14 amerikiečių. Mūšiuose anglai neteko 17 laivų. Lietuviai iš sąjungininkų jokios pagalbos negavo, tik vėliau gavo, pigia kaina, nupirkti atliekamą amuniciją iš amerikiečių ir anglų karo sandėlių.

Bolševikai į Lietuvą veržtis pradėjo sausio mėnesį. Po mėnesio jie užėmė Vilnių ir privertė laikinąją Lietuvos vyriausybę keltis į Kauną.

Sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų politinis patarėjas britas G. Watson Kaune susirišo su A. Voldemaru, bet negalėjo Lietuvai pažadėti greitos karinės pagalbos, nes nebuvo priėjimo prie jūros. Lietuvos kariuomenė teturėjo 6000 karių be modernių ginklų. Todėl tik vokiečių okupacinė kariuomenė su apie 30 000 vyrų galėjo kraštą apsaugoti nuo bolševikų.

Balandžio mėn. padėtis pasidarė dar sunkesnė, nes Pilsudskio vadovaujami lenkai užėmė senąją Lietuvos sostinę Vilnių.

ESTŲ KOVA PRIEŠ BOLŠEVIKUS

Po 1917 m. spalio revoliucijos Estijoj, nesant vokiečių kariuomenės, vietos valdžią perėmė komunistai, bet pusiau slaptai veikė ir estų Tautos taryba, kuri, bolševikams traukiantis ir vokiečių kariuomenei artinantis, 1918 m. vasario 24 d. paskelbė Estijos nepriklausomybę.

Sąjungininkai greit (gegužės mėn.) pripažino Estiją de facto. Vokiečiai pradėjo žygiuoti į Estiją pakeliui į Petrapilį po to, kai Lietuvos Brastoje Trockis mulkino vokiečius: "nei taika, nei karas". Pasirašius bolševikams L. Brastoje sutartį kovo mėn., vokiečiai savo kariuomenę iš Estijos atitraukė ir perdavė valdžią laikinai vyriausybei, kuriai vadovavo K. Paets (vėliau jis buvo ilgalaikis Estijos prezidentas, 1940 m. išvežtas Rusijon).

Pasitraukus vokiečiams, vėl įsiveržė bolševikai, kurie užėmę pusę teritorijos, 1918 m. spalio 25 d. paskelbė Estiją sovietine respublika.

Generolas Laidoneris ir admirolas Pitka (buv. laivo mechanikas) energingai organizavo kariuomenę ir laivyną, kartu vadovaudami jau vykstančioms kovoms. Bolševikų armija, vadovaujant estų ir latvių komunistams, žygiavo pirmyn, ir estų padėtis atrodė beviltiška — jie neturėjo pakankamai ginklų. Bet jie sulaukė greitos pagalbos iš

(keliama į 10 psl.)

PRIEŠ 50 METŲ

(atkelta iš 9 psl.)

anglų. 1918 m. gruodžio 12 d. į Taliną atplauke anglų karo lavai, kurie atvežė ginklų, užblokavo sovietų laivyną Kronštate ir išgaudė sovietu laivus Suomių įlankoje. Du paimtus sovietų karo laivus perdavė estams. Suomiai atsiuntė estams 2000 savanorių. Estų kariuomenė turėjo šarvuotus traukinius ir tankus, o anglams iš jūrų pusės paremiant laivų patrankoms, estai greit bolševikus išstūmė, ir 1919 vasario pabaigoje Estija buvo išvaduota.

Estai norėjo tuoj daryti taiką su bolševikais, bet anglai nesutiko, nes Estijos teritorijoj veikė rusų gen. Judeničo armija prieš bolševikus, o sąjungininkai ją rėmė ir aprūpino. Jei estai padarytų taiką, tai toji armija nebetektų bazės. Anglai ragino estus padėti Judeničiui užimti Petrapilį.

Kada kiti rusų generolai – Denikinas ir Kolčakas priartėjo 200 km. iki Maskvos, tai ir Judeničas su 40 tūkst. armija pajudėjo Petrapilio link. Jos priekyje važiavo tankai, o kairėj pusėj, pajūriu, žygiavo estų pulkai, vadovaujami Laidonerio. 10 mylių prieš Petrapilį juos pasitiko baisi bolševikų ugnis. Bolševikai permetė iš Kronštato 12 tūkst. jūrininkų ir panaudojo tvirtovės artileriją.

Nepavykus prikalbinti suomius pulti Leningradą iš šiaurės, Judeničo frontas greit palūžo. Estai, dengiami savo ir anglų laivų, sugrįžo į savo kraštą, bet Judeničo karius ištiko žiaurus likimas, nes jie neturėjo nei teritorijos, nei maisto. Dauguma išmirė badu arba buvo bolševikų iššudyti. Estijoj likusius rusus estai internavo. Taikos sutartį su Sovietų Rusija estai pasirašė 1920 m. vasario 2 d.

PADĖTIS LATVIJOJ

Latviams teko kovoti su dviem priešais – bolševikais ir bermontininkais. Be to, Latvijoj politiniai-karinė padėtis buvo chaotiška.

Jau nuo 1915 m. latviai turėjo savo kariuomenės užuomazgą ir aukštesnių karininkų kadrą. Rusų karo vadovybė leido latviams sudaryti devynius latvių pulkus ginti Rygą nuo vokiečių. Tie latvių pulkai vokiečius sulaikė. Po 1917 m. spalio revoliucijos dauguma tų pulkų perėjo į bolševikų pusę. Latvis plk. Vacetis su savo pulku numalšino Maskvoje paruoštą perversmą ir pelnė Lenino pasitikėjimą latviais. Pavadinimas "Latišskij strelkovyj polk" (latvių šaulių pulkas) vietos gyventojams buvo pasibaisėjimo sinonimas.

1919 m. sausio 3 d. vokiečiams pasitraukus iš Rygos, bolševikų armija, kurios trečdalį sudarė latviai, artinosi prie sostinės. Jai vadovavo Vacetis. Latvių tautinė kariuomenė buvo dar persilpna priešintis. Iš Talino atplaukė adm. Sinclair su dviem karo laivais, bet, pamatęs beviltišką padėtį, pasiėmė į laivus Ulmanio vyriausybę su daugeliu pabėgėlių ir išplaukė į Liepoją. Vacetis, užėmęs Rygą, paskelbė Latvijos sovietų respubliką. Vokiečių armija stovėjo netoli Rygos, bet negynė jos, nežiūrint to, kad anglai reikalavo. Atvykęs iš Suomijos vokiečių generolas von der Goltz turėjo savo politinius tikslus ir telkė savo kariuomenę apie Mintaują ir Liepoją.

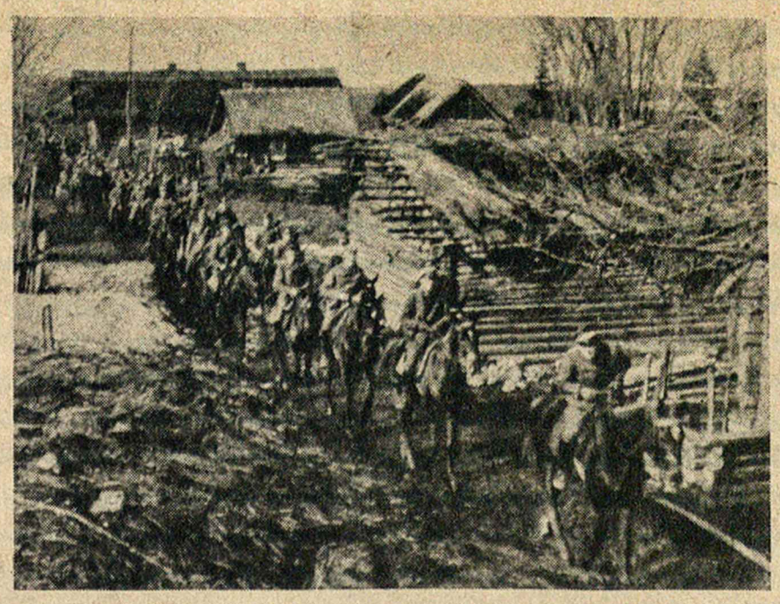

Bermontininkų raiteliai

Jis buvo padėties viešpats ir pasakė anglams, kad visos karo pajėgos esančios Kurše, įskaitant ir latvių kariuomenę, yra jo komandoje. Latviams grėsė didelis pavojus ir iš Bermonto-Avalovo, kuris vokiečiams remiant suorganizavo 50 tūkstančių vyrų kariuomenę, daugumoje iš rusų belaisvių, neva kovai prieš bolševikus.

Liepojoj, vokiečių šalininkai padarė perversmą – areštavo Ulmanio ministerius ir gegužės 10 d. sudarė provokišką Niedros valdžią. Pats Ulmanis su dviem ministrais anglams globojant, buvo paslėptas "Sarutov" laive, kur išbuvo du mėnesius. Oficialiai nei anglai, nei vokiečiai negalėjo kištis į latvių vidaus reikalus. Anglai matydami von der Goltz machinacijas atsiuntė adm. Cowan su daugiau laivų ir karo misiją su gen. Gaugh.

Latvijos vokiečių (baltų) kilmės kunigaikštis Lieven buvo suorganizavęs "Baltische Landeswehr" dalinius, apie 6000 karių, kurie veikė su latvių kariuomene, bet pakluso vokiečių vadovybei. Lieven reikalavo sudaryti koalicinę vyriausybę iš baltų ir latvių, anglai su tuo sutiko ir Niedra kol kas buvo paliktas, nors gen. Balodis jį ignoravo.

Balodžiui vadovaujant, latvių kariuomenė padedant Landeswehr, pradėjo stumti bolševikus atgal. Tada ir von der Goltz pasijudino su vokiečiais į Rygos frontą. Paėmęs Rygą gegužės 22 d. jis perkėlė ten savo būstinę. Anglai su Ulmanio vyriausybe irgi atplaukė į Rygą. Bet Rygą užėmus von der Goltz nukreipė Landeswehrą ne į rytus prieš Daugpilį, bet į šiaurę prieš Valką. Jo tikslas buvo vėl užimti Estiją ir pasilikti Pabaltės valdovu, bet prie Cėsės estai sumušė Landeswehrą ir išvalė šiaurinę Latviją.

Anglai pareikalavo Goltzą pasitraukti iš Rygos, o Landeswehro vadu paskyrė anglų pulk. Alexanderį. Tai tas pats Sir Alexander, kuris 1944 m. išvadavo Italiją, o vėliau buvo gubernatoriumi Kanadoje. Tai vieninteliš anglas, kuris sausumoje kariavo prieš bolševikus prie Daugpilio. Ten latvių kariuomenė susijungė su lenkais ir, vadovaujant gen. Smigly-Rydz išstūmė bolševikus iš Latgalijos (Daugpilis buvo užimtas 1920 m. sausio 3 d.).

1919 m. spalio 9 d. Goltzui įsakius, Bermontas su 15 tūkstančių karių vėl puolė Rygą ir užėmė jos priemiestį Duenamundę (Daugavgrivą). Sąjungininkai pareikalavo vokiečių vyriausybę pakeisti von der Goltzą ir atitraukti Bermonto kariuomenę nuo Rygos. Vokiečiai paskyrė gen. Eberhard vieton Goltzo, bet pastarasis pasiliko kaip politinis patarėjas užnugaryje. Į adm. Cowan ultimatumą Eberhard atsakė, kad prie Rygos nėra vokiečių karių ir patarė kreiptis pas rusų vakarų armijos vadą Judeničą. Pastaras gi už neklausimą jo įsakymų paskelbė Bermontą išdaviku. Neišpildžius ultimatumo, adm. Cowan pradėjo iš laivų bombarduoti tą priemiestį ir Bermontui nepavyko užimti Rygos. Latvių armija vadovaujant gen. Balodžiui buvo jau tiek sustiprėjusi, kad ji pajėgė apginti Rygą ir išvyti bermontininkus iš Latvijos. Tuo metu latviai turėjo 33 000 karių, kuriems netrūko jokių ginklų, įskaitant ir tankus. Anglai jiems viską pristatė. Santarvės komisija vadovaujant prancūzų gen. Niessel, atvykusi į Mintaują, pareikalavo iš Balodžio palikti bermontininkus ramybėj – jie pasitrauksią kartu su vokiečiais, bet Balodis nesutiko. Jis pliekė ir vijo bermontininkus ir vokiečius, kol jų nebeliko nei vieno Latvijos ribose. Bermontininkai buvo laikinai susimetę šiaurinės Lietuvos dalyje Joniškyje, Šiauliuose, Radviliškyje. Čia jų vadu tapo rusų pulk. Virgolič. Bet Lietuvoje bermontininkai neilgai teišsilaikė. Lietuvos kariuomenė sumušė juos ties Radviliškiu, bet, gen. Niesseliui įsikišus, tolimesnės kautynės buvo sustabdytos, ir bermontininkai pasitraukė iš Lietuvos gruodžio 15 d.

Latviai pasirašė taikos sutartį su bolševikais 1920 m. rugpiūčio 11 d.

Santarvininkai pripažino Latvijos ir Estijos nepriklausomybę de jure 1921 m. sausio 26 d. Lietuva dėl neaiškių santykių su lenkais de jure pripažinimą gavo tik po dviejų metų, būtent, 1922 m. gruodžio 20 d.

1921 METŲ POLITINĖ PADĖTIS

Lietuvos ir Sovietų taikos sutartis pasirašyta 1920 m. gegužės 12 d. buvo palanki Lietuvai. Sovietų Rusija pripažino be jokių rezervų Lietuvos suverenines teises į lietuvių tautą ir Lietuvos žemę. Sutartimi nustatytos sienos apėmė visus etnografinius plotus rytuose, atatinkant Mindaugo laikų Lietuvos rytinei sienai. Buvo kalbama, kad Sovietų Rusijos ir Lietuvos sieną nustatė du žydai. Mat, Sovietų delegacijai vadovavo žydas A. Joffe, o Lietuvos delegacijoj buvo žydų reikalams ministras S. Rozenbaumas.

(bus daugiau)

A. Voldemaras ir K. Paets

K. Ulmanis ir J. Laidoner

STEFANIJA RŪKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

Jau iš vakaro pasiskolinau rogutes ir rytą atsikėliau dar su tamsa. Užsidėjau ant rogučių apypilnį rusišką maišą rugių, o jie per pus mažesni už lietuviškus, užsikabinau virvę per pečius ir pasileidau į kelionę. Visą kelią važiavau laimingai ir nieko nesutikau. Tik mano vežma, juo tolyn, ėjo vis sunkyn ir sunkyn. Sustoju, kiek atsipučiu, pailsiu ir vėl važiuoju. Vežu savo brangiausią turtą — rugius iš gimtojo krašto. Visą laiką jie mane guodė ir ramino.

Dabar tikiuosi, kad jie man grąžins kiek sveikatos ir priduos jėgų tolimesniam vargeliui vargti. Tikrai, be jų dabar visai prapulčiau.

Taip sunkiai velku mažai išvažinėtu keliu kojas, stengiuosi savo nuotaiką gerinti ir niūniuoju: "Dvi vištelės, dvi vištelės į malūną vežė..."

Neturiu vištelių pasikinkyti. Vištelė čia didelis turtas. Už ją moka po pusantro šimto rublių. Visa viltis sudėta į mano dvi kojeles, kad tik jos nepavargtų ir nueitų tuos dvidešimt kilometrų.

Žingsnis po žingsnio nuvažiavau į Vavilovkos malūną. Pasiklausiau žmonių, kur čia tas malūnas, į kurį taip ilgai ruošiausi. Geri žmonės parodė. Malūnas buvo motorinis, malė ir monotoniškai dundėjo. Čia jau radau kelias pastotis iš aplinkinių kolchozų, atvežusias po kelius maišus javų sumalti. Paprašiau vyrus, kad jie man užleistų be eilės susimalti, nes man pėsčiai labai toli grįžti į namus. Jie suprato, kad man yra nelengva ir užleido. Net padėjo ir maišą užnešti viršun ir supilti. Supylusi kašėn rugius, maišą užkabinau ant vamzdžio miltams byrėti.

Vyrai mano rugelius žarstė rankomis ir žiūrėjo, nes pasakiau, kad šie rugiai yra iš Lietuvos. Jie apžiūrėję rado skirtumą tarp mano ir vietinių rugių. Lietuviškų rugių grūdai buvo didesni ir pilki, o vietiniai sibiriokai — mažesni ir rudi. Kai pradėjo byrėti miltai, tai vėl visi stebėjo ir sakė, kad mano miltai daug baltesni už čionykščių rugių miltus.

Džiaugdamasi žiūrėjau į miltus ir galvojau, kad išsikepsiu skanios duonutės. Pasisėmusi žiupsnelį miltų susipyliau burnon ir suvalgiau. Užkąsti nieko neturiu. Užeiti pas Vavilovkos lietuvius tremtinius nėra laiko, nes pėsčiai reikia nuklampoti atgal dvidešimt kilometrų ir dar su miltų maišeliu tempti rogutes. Tai bus gerokas kelio galiokas, kaip iš Salako į Zarasus.

Kelionė atgal dar labiau prailgo. Einu, tempiu rogutes ir dažnai sustoju pailsėti. Apsidairau aplinkui, pasiklausau — visur mirtina tyla. Niekur nesimato spingsinčio žiburėlio, kaip Lietuvos laukuose, nesigirdi ir šunelių amsėjimo. Visur baltuoja tik sniego marios. Daug čia yra erdvės, bet nėra laisvės.

Vos kojas mainydama, velku už auksą brangesnį turtą — ruginius miltus. Vidurnaktį pasiekiau namus.

Šeimininkė tuojau man pasakė:

— Gerai, kad išvažiavai į malūną. Temstant buvo atėję sandėlininkas, buhalteris Kaplia ir raudonojo kampelio vedėjas pas tave kratos daryti. Ieškojo iš kolchozo privogtų grūdų.

Pagalvojau, kad tikrai būtų atėmę mano lietuviškus rugelius. Pasirodo, šeimininkas žinojo apie man gresiantį pavojų.

Šeimininkei atsakiau:

— Aš vogtų grūdų neturiu, o šie yra mano iš namų atsivežti. Apie tai žino visas kaimas.

Žino, tai žino, bet geriau, kad mano rugių nerado, nes tikrai buvo suplanuota juos atimti. Tremtiniai nežino, kas, kur ir kokias jiems kilpas spendžia. Rusas tau į akis labai geras, bet nusisukęs labai lengvai tave išduoda ir parduoda. Gerai, kad laiku spėjau susimalti ir tuo išvengiau nelaimės ir nemalonumų.

Šioje keistoje šalyje negali žmogus turėti nė maišelio rugių. Maišiokas grūdų čia jau didelis turtas, ir kolchozininkas neįstengia jo užsidirbti.

Nežinau, ar mokės laisvojo pasaulio žmogus sustoti prie šių mano minčių, susimąstyti ir jas suprasti. Nepergyvenusiam ir nemačiusiam tremtinių Golgotos labai sunku tuo patikėti.

Kaip jau bebūtų, bet šią karčią tiesą labai gerai žino išlikę gyvi mano likimo draugai. Ši tiesa patvirtinta pavergtųjų tautų tremtinių krauju, mirtimi ir kruvinomis ašaromis, kuriomis persunkta derlinga Sibiro žemė. Mūsų nekaltai išlietos ašaros ilgai dar perlais žibės bekraščiuose Sibiro sniegynuose. Mano mintis patvirtins visi pavergtųjų tautų gyventojai, išskyrus komunistus ir jų pakalikus.

Žmogus, gyvendamas anapus įelektrintų vielų sienos, privalo veltui atiduoti paskutines savo jėgas komunizmo statybai ir jų ruošiamam viso laisvojo pasaulio pavergimui. Ten jis greičiau, negu normaliose gyvenimo sąlygose, iškeliauja mirusiųjų karalijon, jei nepriklauso raudonosios aristokratijos klasei. Jis tyčia greičiau išvaromas iš šio vargano pasaulio, kad nepasakotų jaunajai kartai apie kitą ir geresnį gyvenimą laisvose šalyse.

UPIŲ KRANTŲ VALYMAS

Man bepiaunant čiurkas, atėjo ir pavasaris. Sveikata kiek pagerėjo, gerokai sustiprėjau. Tai padėjo lietuviški rugeliai. Lietuvos duonelė, pasirodo, labai geras gydytojas. Tik gaila, kad ji jau baigiasi ir jos pakako tik trims mėnesiams.

Daugelis tremtinių eina į bulvienas ir renka pernykštes sušalusias bulves. Jose yra daug krakmolo ir cukraus. Sugrūda šias bulves ir kepa blynus ne keptuvėje, bet tiesiog ant karštos plytos. Blynai išeina skanūs ir valgomi su malonumu ir pasigardžiavimu. Stasė ir mane pavaišino.

Sibiro pavasaris labai gaiviškas. Čia viskas po ilgos, gilios žiemos miego labai staigiai pabunda. Upės, kriokdamos, ūždamos ir niršdamos, laužo storiausius ledus ir, nešdamos milžiniškas lytis, plėšia ir negailestingai griauna savo krantus. Pasipurto ir per savaitę nusikrato žiemos pančiais.

Negailestingi buranai siaučia Sibiro lygumose ir taigose. Šie baisūs viesulai miškuose pridaro labai daug žalos. Jie išrauna su šaknimis storiausius taigų milžinus ir jais užverčia upių vagas. Po tokių viesulų upės būna užverstos skersai ir išilgai išrautais medžiais.

Ak, tie negailestingi buranai! Jie siausdami ir švilpaudami nepagalvoja ir nepasigaili tų rankų, kurios jų upėsna suverstus medžius turės ištraukti ir švariai keliaujančius vandenis išvalyti, kad upės vaga būtų laisva sieliams plukdyti.

Laukuose žvanga pavasaris, o aš gaunu įsakymą pasiruošti upių krantų valyti. Vyrai kare, kolchozuose darbo jėgos labai stinga, bet iš jų dar pareikalauja valdiškiems darbams. Jeigu tave kolchozas visai perduotų valdžios žinion, tai būtų geriau, nes mokesčiai ir duoklės nespaustų ir gautum nuolatinį ir pastovų atlyginimą. Dabar gi padirbėjus vėl reikia grįžti kaiman.

Iš mūsų kolchozo trys moterys keliaujame už keturiasdešimt kilometrų upių valymo darbams. Keliai neišbrendami, važiuoti negalima, nors mūsų niekas ir nevežtų. Klampojame purvynais, ant kupros nešamės po maišelį, kuriame yra dubenėlis, šaukštas ir maisto kruopelė. Nešamės po kirvį ir vieną piūklą.

Vakarą pasiekėme mums nurodytą darbovietę. Gyvenimo ir darbo sąlygos visur vienodos. Ir čia radome kulistaną su dviejų aukštų narais. Narai be jokių čiužinių. Labai gera, jeigu randi pamesta pernykščių žolių.

Patalpos viduryje stovi geležinė krosnelė, kuri jau anksčiau atvykusių kūrenama ir pleška visu smarkumu. Reikia išsivirti vandens ir kiek apsidžiovinti.

Susirinkusios tik vienos moterys. Iš moterų tarpo paskirta ir prižiūrėtoja, kuri nurodys darbus, juos apskaičiuos ir užrašinės.

Pradėjome dirbti. Darbo įrankiai labai primityviški: piūklas, kirvis, virvė, buomas ir iš rąstų sukaltas plaustas. Piaustome išvirtusius medžius gabalais ir juos virvėmis traukiame į krantą. Ištraukusios krauname krūvosna ir deginame. Ugnelė yra mūsų džiaugsmas. Be jos būtų visai blogai, nes oras dar drungnas.

Visos krutame ir dirbame neskubėdamos. Nė viena nesiskundžia, nedejuoja ir nesipriešina. Tik paslydusios ir sušlapusios ar užsigavusios keikiasi, kiek tik įkerta. Visos esame vienodai apsirengusios, kaip uniformuotos. Zuperinių maišų kelnės ir švarkai. Tėvynėje mus palaikytų skurdžiausiomis elgetomis ar juokdariais.

Visų veidai nuo šalčio ir vėjo parudavę, pašiurpę ir daugiau negu normaliai apaugę mažais tankiais plaukučiais. Mano veidas irgi apaugo mažais aksominiais pūkeliais, kurie natūraliai saugo veidą nuo sibiriškų šalčių. O gal tas reiškinys ir nuo badavimo?

Ištremtųjų organizmas naujame kontinente ir mums neįprastame klimate reaguoja ir pastebime kai kurių atmainų. Nuvykus Sibiran ir ten kiek pagyvenus, visoms tremtinėms prapuolė regulos. Iš pradžios šio reiškinio nepastebėjome, vėliau susirūpinome ir pradėjome viena kitos teirautis. Pasirodo, regulos buvo pranykusios pas visas tremtines ir tik atsirado po dvejų, o kitoms net po trejų metų.

Grįžtame vakare iš darbo išalkusios, šlapios ir pavargusios. Krosnelę smarkiai pleškiname, nes malkų turime į valias. Kulistane kamšatis, nes čia dabar gyvena penkiasdešimt moterų. Visoms reikia apsidžiovinti ir vakarienę išsivirti. Dažniausia verdama arbata. Tai grynas vandenėlis, bet karštas ir gaivinantis. Kai kurios nori dubenėlyje išsivirti bulves ar pasišildyti galkutes.

Prie tos kamšaties visos įpratusios ir dėl to nesijaudina ir nesibara. Sakoma, kad kitaip ir būti negali. Eilinis sibiriokas ir namie jokių patogumų neturi.

Vakarais labai sunku užmigti. Visos į sienas prikaišioja pagaliokų, ant kurių pasidžiauna šlapius drabužius. Rūbai neskalbti, garuoja ir skleidžia nosį laužiančius kvapus. Prie krosnelės dažnai kas nors užsidega ar svyla. Miegi kaip pragaro prieangyje ir to košmaro negali išsakyti. Taip ir praeina miela naktelė be normalaus poilsio. Anksti keliamės, jaučiamės kaip sudaužytos ir vėl einame dirbti.

Viršininkų nestinga. Atvažiavę rėkia ir barasi, kad mažai padirbame ir neišpildome normų. Gali rėkdami pasiusti, o mums jau nei šilta, nei šalta. Atbukome ir žinome, kad visuomet bus mažai padirbta ir uždėtų normų niekada neišpildysime. Vietiniai to rėkimo visai nepaiso ir dirba pagal nusistovėjusį tempą.

Kartais man gaila sibiriokų. Jie visi tremtinių vaikai, beveik visi bemoksliai ir labai jau necivilizuoti. Gimę ir užaugę taigoje. Stinga išsilavinimo, tai ir knyga jiems nemiela. Tiesa, nėra ir to laiko skaityti, nes visada apkrauti darbu ir velka jungą, kaip juodi jaučiai. Jautis kartais užsinaravija ir neina, o vergas to padaryti negali. Šie žmonės neturi laisvės ir neturi savo aš. Atimta iš jų galimybė reikšti savo mintis, savarankiškai galvoti ir protauti. Niekas jiems daugiau nerūpi, kaip tik pavalgyti ir šiaip taip apsirengti.

Mes, tremtiniai, daromės panašūs į juos. Tik mes dar nepamiršome savo praeities ir gero gyvenimo, gimtajame krašte. Bet iš paviršiaus jau atrodome baisiai.

Neilgai aš čia dirbau. Po savaitės iškilo ant kojos kulno didelė votis. Matyti, kad smarkiai peršalau, nes vienas rąstas buvo mane įspyręs upėn, kur visa sušlapau. Maudytis dar ankstoka ir vanduo buvo kaip spiritas šaltas, nors pagal higienos reikalavimus išsimaudyti labai reikėjo.

Pagulėjusi kelias dienas ant narų, susiradau seną vyžą, ja apsiaviau skaudančią koją ir pamažu paršlubavau į kaimą.

Namie koja ištino ir pakilo temperatūra, o pagalbos jokios. Kol votis neištvinko ir žaizda neužgijo, kategoriškai atsisakiau eiti į darbą. Parodžiau brigadininkui žaizdotą koją, tas daugiau dirbti ir nebevarė.

KAIME

Sėdžiu namie. Jaučiu, kad šeimininkams geriau, kai nebūnu namuose ir trankausi po tolimiausias kolchozo galulaukes, o nuomą už kampą vistiek reikia mokėti. Kai būnu namie, tai ir kampą užimu ir krosnyje vietelės mano puodui reikia. Tačiau labai skųstis negalima. Šeimininkė kartais taikstosi ir prie mūsų.

Abi Bronės visą žiemą išdirbo prie sėklinių javų valymo. Arpavo, džiovino, maišė ir pilstinėjo. Tai jau gerai, nes vis po stogu ir vėjai nepūtė. Ji negreit nusipirko veltinius, tai šiais metais išvengė miško darbų, bet su kaupu viską atsiėmė kitais metais. Neliko nė vieno lietuvio, kuris nebūtų dirbęs miške. Tiktai moterų su mažais vaikais nevarė į miškus. Už tai apie namus jos dirbo visus kolchozo darbus.

Jau taip viskas atsibodo ir įgriso, kad, atrodo, ne metus, bet jau ilgai ilgai velkame tą kolchozinį jungą. Jei nuimtų tuos baisius mokesčius ir duotų šiek tiek daugiau laisvės judėti, gal būtų ir pakenčiama. Lauktume karo pabaigos tikėdami, kad ji atneš mums laisvę.

Aš kartais galvoju apie Stalino geniališkumą, o kartais ateina mintis, kad jis yra savos rūšies maniakas ir idiotas. Taip nualinti tokį milžinišką ir labai turtingą kraštą, taip mokėti mases krašto gyventojų suspausti į savo geležinį kumštį, kad nė cyptelėti negalėtų! Jis išgalvojo tokį presą, po kuriuo žmogus pamiršta nuovargį ir visus nepriteklius, po kuriuo kiekvienas sovietų pilietis nėra tikras savo rytojum ir nuolat dreba dėl savo likimo. Ten žmogus nuolat kaltinamas, laikomas baimėje ir gąsdinamas. Mokesčiai nepakeliami ir visai neproporcingi uždarbiams. Jie piauna visus be peilio. Nesumokėjai — liaudies priešas ir tuojau kalėjiman arba darbo stovyklon.

Bus daugiau

DAGYS

SKULPTORIAUS SUKAKTIS

Toronte gyvenančiam skulptoriui Jokubui Dagiui gruodžio 16 d. sukako 65 m. amžiaus. Skulptorius Dagys yra biržietis, baigęs Kauno meno mokyklą. Tarp jo mokytojų buvo žymus skulptorius J. Zikaras, dail. A. Galdikas ir kt.

Baigęs meno mokyklą, J. Dagys keliose gimnazijose buvo paišybos mokytoju. Priklausė Lietuvos dailininkų sąjungai ir dalyvavo įvairiose meno parodose Lietuvoje ir užsieniuose.

1939 m. Lietuvos dailininkų parodos buvo Latvijoje ir Estijoje, kur J. Dagio cementinę statulą ypač įvertino estas prof. Starkopf.

Karo ir pokario metais dail. J. Dagys apie 10 metų negalėjo reikštis savo menu. Tik įsikūręs Toronte, nuo 1952 m. vėl pradėjo dirbti skulptūroje. Kanadoje dail. Dagys dirbo medyje ir su savo skulptūromis dalyvavo daugelyje rinktinių parodų.

Kanadoje ir JAV suruoštose parodose dail. Dagio kūriniai būna gerai įvertinami. Eiliniai žiūrovai visuomet žavisi skulp. Dagio patraukliais kūriniais. Matai, kad dailininkas piausto medį į jį įkvepia gyvybę, prasmę.

1953 m. Toronte "Globe and Mail" kritikas P. Mc Carthy rašė: "...wood sculptures by Dagys of Lithuania are among other high points... Several pieces of sculpture, all showing knowledge of sculptural aims". 1955 m. "Telegram" kritikė Macdonal rašė: "The Lithuanian Dagys has worked in wood pleasingly". 1957 m. "Montreal Gazette": "Dagys of Toronto received the most notes for sculpture"...

1960 m. "Globe and Mail" rašoma: "A sculptor who might well be better known is Dagys... many are first class contributions to the sum of Canadian art achievement". Grupinės parodos Chicagoje proga, "Bridge port News", "Lawndale News", "Chicago Tribune" palankiai atsiliepė apie skulptoriaus Dagio kūrybą.

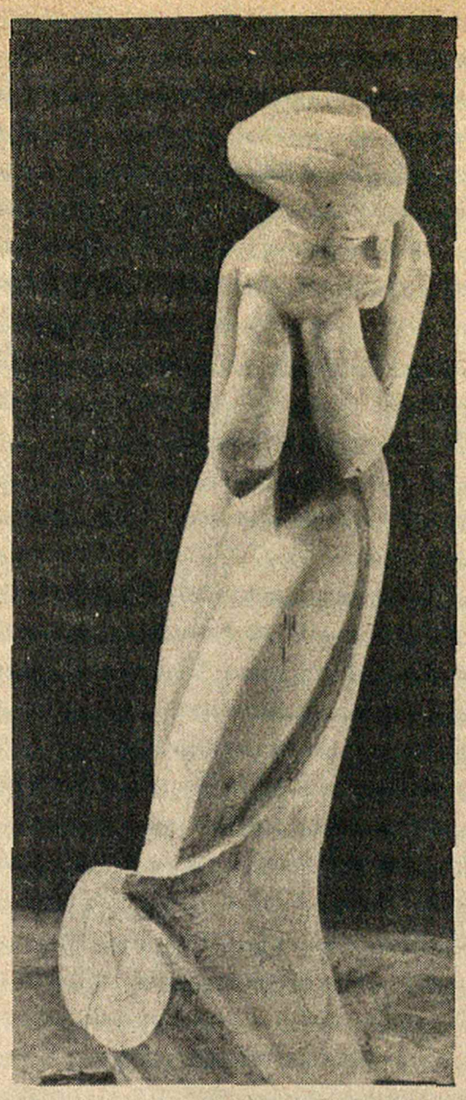

Dail. Dagys: "Taip skauda man širdį" (medis).

Etninėje spaudoje skulp. Dagys aptariamas dar šiltesniais žodžiais. Čekas H. J. Slipka 1961 m. "Citizen's News" rašo: "Dagys visiškai išsivysčiusi meninė asmenybė, pajėgi meistriškai, turinti aukšto lygio artistiškumą, kuriame glūdi gilaus humaniškumo išraiška ir filosofinė mintis. Jame yra kažkas iš šiaurinės gotikos su moderniu dvasiniu supratimu. Jis kuria protu ir širdimi ir yra suradęs būdą, kaip išbalansuotai perteikti pasauliui jo meno ir gyvenimo filosofiją".

Dr. Otto Schneid Dagio knygos įvade rašo: "Jo kūryba užsitarnauja būti vadinama monumentalia skulptūra".

Prof. Petras Aleksandravičius, Lietuvoje aptardamas knygą "Dagys", rašė: "Skulp. Dagio darbuose atskleidžiama plati žmogaus išgyvenimų, jausmų skalė, filosofinis žmogaus gyvenimo apmąstymas. Dagio kūrybos šaknyse daug Lietuvos žemės sulčių... Matyt rimtas autoriaus subrendimas. Jis nepraėjo pro tradicinės ir nūdieninės skulptūros atradimus".

"Laiškai Lietuviams" - 1969 m. rašė: "Dagys — žmogiškų nuotaikų vaizduotojas. Jo skulptūrose atsispindi ištisai žmogaus gyvenimas, tiek jo tragiškoji, tiek komiškoji pusė: viltis ir neviltis, džiaugsmas ir skausmas, nuostaba ir nuobodulys, nuovargis ir įkarštis, vaiko baimė ir vyro drąsa".

Dail. Dagys yra malonaus būdo kuklus lietuvis, kurio kūriniai puošia lietuvių ir kitų bažnyčias, sales, butus.

Skulp. Dagys gyvena ir dirba tik savo kūrybai. Jo namas ir vasarnamis pilni jo darbų.

Sukakties proga, skulptoriui Jokūbui Dagiui linkime gražių metų, sveikatos ir naujų gausių kūrinių.

Jonas Karka

toronto

TĘSIAMAS CIKLAS

Toronto lietuvių Akademikų draugija 1963 m. pradėjo ruošti viešų paskaitų ciklą, prelegentais paprastai pasikviesdama kitur gyvenančius lietuvius mokslininkus, menininkus, literatus, visuomenininkus. Per tuos septynerius metus apie 200 auditorija turėjo progos išgirsti keliasdešimt paskaitų įvairiausiomis temomis.

Paskaitų ciklą tęsdama, Akademikų draugija šįmet pirmąją paskaitą rengia šeštadienį, sausio 30 d., Toronto Prisikėlimo parapijos muzikos studijoje, 1021 College St. Prelegentu pakviestas R. E. Maziliauskas.

JŪRŲ ŠAULIAI

Toronte buvo įsteigtas jūrų šaulių vienetas, kurio valdybą sudaro V. Rusas, pirm., J. V. Šimkus, sekr., K. Liutkus, ižd. Vienetas yra dalis Lietuvių Šaulių sąjungos tremty, kurios jūrų šaulių centras yra Detroite. Broliškas vienetas taip pat gyvuoja Montrealy, kurio pirmininku yra J. Zavys.

Toronto vienetas šaukia visuotiną susirinkimą sausio 24 d., sekmadienį, 12.30 val., tuoj po pamaldų Prisikėlimo parapijos parodų salėj, 1021 College Str. Į susirinkimą kviečiami atvykti tautiečiai, kurie domisi vandens sportu, šaudymu, išlaikymu lietuviškų jūrininkų ir žvejų tradicijų, vyrai ir moterys, o ypač jaunimas.

hamilton

ZUIKIŲ BALIUS

Sausio 23 d., 7 v. v., *Hamiltono Jaunimo centre* Giedraičio klubas rengia tradicinį zuikių balių.

Įdomią programą atliks jau spėjęs pagarsėti Hamiltono mergaičių choras su sol. V. Verikaičiu.

Gros garsus "Thi Hilites" orkestras. Bus įteikiamos taurės laimėjusiems. Veiks gausus bufetas su gardžia zuikiena ir kitais skanumynais. Išt roškę ras visokių gėrimų atsigaivinti. Bus staliukai ir loterija su piniginėm premijom.

Tad nepraleiskite progos aplankyti šį puikų medžiotojų ir žvejų balių.

SNIEGAS IR NELAIMĖS

Praeitos Kalėdos praėjo gilaus sniego ženkle. Tiek prisnigo, kad nevalomom šalutinėm gatvėm pasidarė sunku pravažiuoti. Sniego audra ir nepastovi temperatūra labai apsunkino važiuotuojų ir pėsčiųjų judėjimą.

Gruodžio 20 d. rytą Milerienė nuvažiavusi į bažnyčią, lipo iš automobilio, nelaimingai paslydo, krito ir nusilaužė kojį. Aplinkui žmonių nebuvo. Nelaimės vieton atbėgo artimo namo gyventojas. Patyręs, kas atsitiko, nepažįstamas žmogus pasiėmė automobilį ir nelaimingąją nuvežė šv. Juozapo ligoninėn, kur gydytojas sutvarstė kojį.

Sekančią dieną, pirmadienį, nelaimė ištiko Milerienės seserį Staniuvienę, kuri, lipdama rū-

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA	IMA
5½% už depozitus	8% už asm. paskolas
6% už šėrus (numatoma)	
7% už 1 m. term. dep.	8% už mortgičius
7¾% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. • Telefonas LE 2-8723

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo valandos:		Mokame už:	
pirmadieniais	9.30 — 5 v. p.p.	depozitus	5%
antradieniais	9.30 — 5 v. p.p.	šėrus ir sutaupas	6½%
trečiadieniais	9.30 — 5 v. p.p.	už vienų metų terminuotus indėlius	7%
ketvirtadieniais	9.30 — 5 v. p.p.	ir virš $10.000 - 3 metams	7½%
penktadieniais	9.30 — 8 val. vak.	Duodame:	
šeštadieniais	9.00 — 1 v. p.p.	asmenines paskolas iš	10%
Liepos ir Rugpjūčio mėn. šeštadieniais "Talka" uždaryta.		nekiln. turto paskolas iš	9%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2.200.000

sio laiptais, nusilaužė ranką.

Ligonės dabar gydosi namuose. Linkime joms greito pasveikimo.

• Hamiltono miesto United Appeal lėšų telkimo vajui už 1970 metus vadovavo B. Kronas. Zp.

sudbury

NAUJA VALDYBA

Visuotiniame bendruomenės narių susirinkime išrinkta nauja LB valdyba: pirm. Juozas Bataitis, vicepirm. Petras Jutelis, kultūros reik. Anėlė Švieižikienė, ižd. Izidorius Ragauskas, sekr. Juozas Kručas.

1970 m. bendradarbiavimas ir solidarumas bendruomenėje buvo pasigėrėtinas, tikėkimės to pat ir šiemet.

PARAMA

1970 m. LB valdyba paskyrė Kanados Lietuvių fondui 50 dol., Lietuvos kunigams šelpti 25 dol., lietuvių Kalėdų eglutei 25 dol., Tumo Vaižganto šeštadieninę mokyklą išlaikyti 90 dol. ir kt.

1970 m. Geležinio vilko žūklautojų ir medžiotojų klubo valdyba paskyrė Kanados Lietuvių fondui 50 dol., Lietuvos kunigams šelpti 25 dol., lietuvių Kalėdų eglutei 25 dol., Tumo Vaižganto šeštadieninę mokyklą išlaikyti 25 dol. ir kt.

• Vacys ir Ona Stepšiai buvo pagerbti naujų namų įsigijimo proga. Erdviuose namuose dalyvavo daug jų draugų, vyko vaišės, palinkėta daug laimės, įteikta daug dovanų. Ona Stepšienė yra atvykusi iš Suvalkų trikampio. Stepšiai augina gražią lietuvišką 3 vaikučių šeimą. Sėkmės gyvenime.

• Albinas Barkauskas sukūrė šeimą. Sėkmės gyvenime.

• Jurgis Šleinius gavo liūdną žinią, kad Lietuvoje mirė jo motina. Jam ir žmonai širdinga užuojauta.

• Naujųjų metų proga visiems Sudburio NL skaitytojams širdingiausi linkėjimai. J. Kručas

po Chicagos dangum

• Amerikos sporte dalyvauja labai gabių lietuvių. Žinome D. Butkų, Jonaitį, bet yra ir jaunimo. Sakykim, Vincas Shadis, Pr. Varnagis, Juozas Kaulakis dalyvauja futbolo komandose West Lawn apylinkėj.

• Jau kelinti metai, kaip Chicagoj iškilo naujų centrinių namų statybos klausimas. Pradėjo tautininkų žmonės, tačiau pirm. Jurkūno pareiškimu, laukiami visi lietuviai, nežiūrint įsitikinimų, srovių bei partijų, nes namų b-vė kuriama visuomeniniu pagrindu, nesiekiant pelno, tikslu parūpinti Chicagoje kultūriniams, organizaciniams bei socialiniams lietuvių reikalams patalpas. Sutelkus kapitalą iš pavienių asmenų ir organizacijų, namai tarnaus visiems, bet jie, greičiausia, bus pastatyti užmiestyje. LTN būstinė: 7108 So. Rockwell, Chicago, 60629, JAV.

• Šįmet, DLK Birutės draugija švęs 20 metų sukaktį išeivijoj. Ši draugija veikė nepriklausomoje Lietuvoje, daug darbų nuveikė. Čia jos narės beveik visos sulaukusios pensijos amžiaus. Gaila, kad jaunesnės moterys šion draugijon nesijungia. Draugija pajėgė sutelkti daug lėšų, rengdama koncertus, banketus. D-ja užsakė "Lietuvių enciklopediją" Chicagos universiteto lituanistikos skyriui. Ilgus metus d-jai vadovavo Oželienė, Tumienė, o dabar pirmininkauja Babickienė. Paskutiniame renginyje Jaunimo centre programą atliko J. Puodžiūno baleto studija.

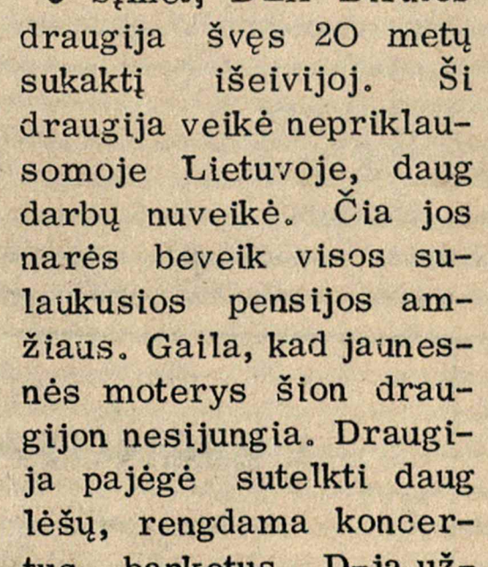

Gruodžio mėn. Chicagoje viešėjo Vilniaus universiteto žurnalizmo profesorius Br. Raguotis. E. Šulaičio nuotraukoje Br. Raguotis su J. Kreivėnu.

• Gruodžio 12 d. Chicagoje įvyko gausi ir pakili poezijos šventė: poeto Bern. Brazdžionio knygos "Poezijos pilnatis" pristatymas. Eilėraščius skaitė aktorė Z. Visokienė, K. Valaitienė, Veselkaitė. Savo kūrybą su jumoristiniu tonu pristatė pats autorius. Sol. Šalnienė sudainavo autoriaus keletą dainų, okamponuojant M. Motekaičiui. Talentinga šokėja Šanbergaitė išpildė kelis kūrinius. Programos vedėja Visockienė pristatė "Poezijos ir prozos" plokštelę. Knygą pristatė Rašytojų d-jos pirm. kun. L. Adriekus. Publika ovacijas sukėlė pačiam poetui Bern. Brazdžioniui už eilėraštį apie Simą Kudirką. Vakarą surengė Šatrijos valdyba, pirmininkaujant Šoliūnui.

• Lietuvių federacijos seimas lapkričio 28-29 d. Chicagoje paminėjo LRKF 40 metų sukaktį. Lietuvių visuomenė labai apsidžiaugė, kad bent vieną kartą Federacija priėmė rezoliuciją dėl parapijų lietuviškumo ir lietuvių šv. Kazimiero kapinių reikalu.

• Jaunimo centro naujoji statyba eina lėtai. Tėvai jėzuitai aiškina, kad reikia lėšų ir telkia jas įvairiais būdais. Kun. Kubilius per radiją atsakinėjo į Vyt. Kasniūno paklausimus. Praplėstas Jaunimo centras duos visuomenei daug naudos. Gruodžio 6 d. buvusi Jaunimo centro naudai vakarienė labai pavyko. Jos metu buvo pagerbtas latvis Brezė, kuris iškėlė S. Kudirkos likimą.

JAV LB tarybos pirm. Vyt. Kamantas kalba Cicero, Ill.

• Spaudos mėnesio proga, buvo iškeltas reikalas, kad mūsų organizacijos ir visuomenė visiškai nepadėkoja spaudos darbuotojams, kurie aprašo iškilmes, minėjimus ir kt., o tuo tarpu padėkos skiriamos kitiems. Spaudos darbuotojai juk rašo iš pasišventimo, nutraukdami savo poilsio valandas, jų plunksna padeda sukelti net milioninius fondus, organizacijų namus pastatyti, suteikia žinių. Yra senesnių ir jaunesnių žurnalistų, korespondentų, todėl nors morališkai jų nepamirškime, ir nemokamai įsileiskime į renginius.

• Trijų veiksmų K. Banaičio operą "Jūratę ir Kastytį" galutinai baigė paruošti muz. J. Zdanius. Ji atiduota spaudai. Dr. Leonas Kriaučeliūnas sutiko būti III Tautinių šokių šventės pirmininku, kuri įvyks Chicagoje 1972 m. Tuo metu vyks ir II Jaunimo kongresas. Bal. Brazdžionis

LEIDYBOS ARUODUOS

(atkelta iš 7 psl.)

Čia klaustina, kodėl palikti "už durų" filosofijos daktarai ir rašytinio filosofinio žodžio itin gabūs meistrai kun. dr. P. Celiešius ir kun. dr. A. Baltinis? Dar tolimesni nelogiškumai ir savotiškumai: tome aprašytas Toronto Šv. Jono Krikštytojo vardo lietuvių parapijos klebonas kun. P. Ažubalis. Tiesa, šis kunigas yra gabus klebonas, geras parapijos administratorius. Gal ir reikėjo jį aprašyti angliškai išleistoje lituanistinėj enciklopedijoj. Bet kyla klausimas: kodėl gi kitos Toronte esančios Prisikėlimo vardo lietuvių parapijos klebonas tėvas P. Barius, OFM, tolygiai neaprašytas?

Be to, pirmajam "Encyclopedia Lituanica" tome negailestingai pamiršta Genovaitė Breichmanienė-Dumčiūtė, nuo 1950 m. gyvenanti Hamiltone, Kanadoj? Ji čia labai sėkmingai vadovauja Kanados lietuvių reprezentaciniam vienetui "Gyvatarui".

Taigi šis pirmasis "Encyclopedia Lituanica" tomas tebūna atbuliniu pavyzdžiu kitiems tos enciklopedijos tomams — kaip nereikia ir negalima redaguoti leidinio, priklausančio ne vienam asmeniui, bet visai tautai. Nors, žinoma, ignoruotiesiems asmenims padarytoji žala liks neatitaisyta. Pr. Alšėnas

CFMB RADIO 1470 MONTREAL
LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA
KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS
L. Stankevičius, 1953 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

JUOZAS GRAŽYS
KAILIŲ SIUVĖJAS
• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remodeliuoju
• Vasaros laike saugojimas (Storage)
6396 Bannant... Verdun, Montreal. Tel. 76...

Universal Cleaners & Tailo...
B. K...KAS
239 FOURTH ...E
(at Welling...
Tel. 769-294...
Valau ir taisau vyriškus ir m... drabužius. Siuvu naujus, pag... kymus, vyriškus paltus, kostiu... kelnes. Aukštos kokybės medžiag...

SKAUTAMS

NEPAMIRŠKIME SPAUDOS

Metams besibaigiant, pravartu atsiminti lietuvišką spaudą. Ir per 1971 metus mus, skautus, būtinai turėtų lankyti "Skautų aidas", "Mūsų Vytis", nes tai tikrieji mūsų idėjų ir veiklos atspindžiai.

Nelaukime, kol mus platintojas aplankys, bet suraskime jį patys ir skautišką spaudą užsisakykime ir paremkime patys. Pagalvokime ir apie tuos, kurie dėl kurių nors priežasčių patys neišgali užsisakyti. Užsakykime jiems mūsų skautišką spaudą. Juk tai gali būti gražiausia dovanėlė jiems Kalėdų ar Naujųjų metų proga. Turime gražią tradiciją — užsakykime skautišką spaudą skautams, esantiems V. Vokietijoje.

Aplamai skautai turėtų būti visos lietuviškos spaudos skaitytojai ir rėmėjai. Lietuviškos spaudos čia Vakarų pasaulyje turime daug ir galime pasirinkti tai, kas mums tinka ir patinka. Spauda labai svarbus faktorius lietuvybės išlaikymo baruose. Taigi spaudos skaitymas ir rėmimas įeina į mūsų tiesioginių uždavinių ribas ir tai yra mūsų skautiška pareiga.

Negana spaudą tik skaityti ir remti. Reiktų spaudoje bendradarbiauti. Ypač jaunųjų labai laukiama pasirodant su savo mintimis, idėjomis, sugestijomis bei straipsniais. Skautai būtinai turėtų rašyti į beveik kiekviename lietuviškame laikraštyje esančius skautų veiklos skyrius. Kviečiame ir laukiame jūsų talkos. L. E-tas

KALĖDŲ EGLUTĖ

Kanados Londono lietuviai skautai ir šiemet surengė nuotaikingą Kalėdų Eglutę visiems Londono apylinkės lietuvių vaikams.

Ši mažųjų šventė įvyko gruodžio 20 d. Londono lietuvių parapijos salėje. Įvairią programą išpildė Londono šeštadieninė mokykla ir Londono Baltijos sambūrio jaunųjų grupė. Atsilankęs Kalėdų Senelis pasidžiaugė gražiais jaunosios kartos pasireiškimais ir visus apdovanojo gražiomis dovanėlėmis.

Kalėdų Eglutės metu Londono skautai parinko aukų ir Vokietijoje esantiems lietuviams skautams paremti nusiuntė per 60 dolerių. Tai londoniškių gerasis darbelis vienminčių veiklai paremti. L. E-tas

Montrealio lietuviai skautai Baltijos stovyklavietėje. Dešinėje su fetra stovi Romas Otto.

montreal

GINTARAS Į PHILADELPHIJĄ

Šeštadienį, sausio 16 d., 7 val. vak., Montrealio lietuvių jaunimo ansamblis Gintaras, vad. Z. Lapino, koncertuoja Philadelphijos, JAV, "Lithuanian Music Hall", 2715 East Allegheny Ave.

Koncertą ruošia Philadelphijos LB v-ba, organizuoja Aušra Zerr, renginių vadovė.

Gintariečiai Voageur autobusu išvyksta nuo Aušros Vartų bažnyčios sausio 16 d., lygiai 7 val. ryto. Visi ansambliečiai turi būti susirinkę 6.30 val. ryto. Montrealin ansamblis grįžta kitą dieną, sekmadienio vakarą.

ATVYKO IR IŠVYKO

Ilgesniam laikui į Floridą išvyko A. Mankus.

Pas Pr. Vitus į Ville La Salle dviem mėnesiams atvyko Vitienės sesutė Aleksandra Dusienė iš Lietuvos.

Jz. Kuprevičiai Kalėdom buvo išvykę į Torontą, kur lankė dukterį su šeima.

Jz. Dauderiai išvyko į Kaliforniją aplankyti Jz. Kilimonių ir kitų pažįstamų.

Pas Pov. Petronius iš Rochesterio lankėsi duktė Jakubonienė su vyru.

Pas Jz. Tauterus viešėjo M. ir R. Sinkai iš Toronto.

Buvęs montrealietis K. Otto iš Toronto atvykęs svečiavosi savo sūnaus Romo Otto šeimoje.

Torontietė P. Šapokienė šventes praleido savo dukters A. Šipelienės šeimoje.

Motinos ir brolio aplankyti iš Philadelphijos buvo atvykęs V. Baltakis su žmona.

PASISEKĘS SUTIKIMAS

Naujųjų metų sutikimas, ruoštas Aušros Vartų choro parapijos salėje, praėjo gražioje ir jaukioje nuotaikoje.

Dalyvavo per 200 žmonių, grojo geras orkestras. Vyrų oktetas, vadovaujamas A. Keblio, atliko vakarui tinkamą programą: akomponavo M. Roch.

Rengėjai gautąjį pelną paskyrė AV salę atnaujinti. J. Š.

67 CENTAI SAVAITĖJE

Montrealio Aušros Vartų parapijos biuletenyje paskelbtas sąrašas parapijiečių, kurie kiekvieną savaitę specialiais vokeliais aukoja lietuviškąją parapiją išlaikyti.

Sudėjus gautą bendrą metinę sumą ir ją padalinus iš aukotojų skaičiaus, matome, kad viena lietuviška šeima savo parapiją išlaikyti viduti-

Dr. E. Andrukaitis
832 St. Joseph Blvd. E.
(kampas St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal,
Tel.: 255-3535

Dr. A.O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST – SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W.
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

niškai savaitėje paskyrė po 67 centus.

Stambiausią metinę sumą paaukojo E. H. Cote (kitatautis?).

KONCERTAS
IR BALIUS

Į ateinantį šeštadienį, sausio 16 d., vykstantį katalikių moterų d-jos balių, kuris bus AV salėje, iš Philadelphijos atvyksta solistė Ona Pliuškonienė. Be jos, programoje dalyvaus ir poetas Henrikas Nagys.

Šokiams gros geras orkestras, bus šilta vakarienė. Įėjimas 3,50 dol., o studentams — 1,50 dol.

LIETUVIŠKIEJI
RENGINIAI

Montrealio lietuvių įvairius renginius NL puslapiuose skelbiame nemokamai. Kaip žinome, juos registruoja ir kiekvieną mėnesį laikraščiui patiekia KLB Montrealio Seimelio prezidiumo sekretorius P. Adamonis. Į renginių kalendorių įtrauksime ir spausdinsime ir tuos lietuviškuosius Montrealio renginius, apie kuriuos redakcijai bus pranešta tiesiogiai.

Suprasdamas, kad pajamos iš skelbimų yra vienos pagrindinių laikraščio pajamų, KLB Montrealio Seimelio prezidiumas redakcijos neprašė, kad renginių kalendorių spausdintumėme. Tačiau redakcija mano, kad toks kalendorius yra patarnavimas mūsų skaitytojams. Neabejojame, kad renginių organizatoriai ir ateityje apie savo renginius laikraštyje spausdins apmokamus skelbimus ne vien tiktai dėl to, kad paremtų savąjį laikraštį, bet ir dėl to, kad tokie skelbimai paprasčiausiai apsimoka, jie patraukia skaitytojų dėmesį ir sutraukia daug didesnį dalyvių skaičių.

RENGINIŲ KALENDORIUS

Čia skelbiamas sąrašas tų renginių, kuriuos rengėjai užregistravo pas P. Adamonį, 3907a Rosemont Blvd., Montreal, tel. 722-3545, arba pranešė NL redakcijai.

Sausio 16. Katalikių moterų koncertas-balius AV salėje.

Sausio 23. Žvejų ir medžiotojų klubo Nidos balius AV salėje.

Sausio 30. Šv. Kaz. salėje parapijos kom. ruošia kun. dr. F. Jucevičiaus 10 metų parapijoje sukakties minėjimą.

Vas. 6. AV salėje Mindaugo šaulių kp. balius.

Vas. 13. AV bažnyčios ir choro 20 m. sukakties iškilmingas minėjimas.

Vas. 14. AV bažnyčioje iškilmingos dvidešimtmečio pamaldos.

Vas. 20. Šv. Kaz. salėje "Nepriklausomos Lietuvos" spaudos balius.

Vas. 28. Vasario 16 minėjimas Plateau salėje.

Kovo 13. Metinis Lito susirinkimas AV salėje.

Geg. 8. AV salėje metinis choro koncertas.

Geg. 15. Verdun High School salėje "Gintaro" koncertas.

Ger. 15. AV salėje Gintaro ruošiamas jaunimo šokių vakaras.

Geg. 22. AV salėje šaulių suvažiavimas.

ATSIŲSTAS
MONTREALIN

Kanados kariuomenės lt. Sigitas Baršauskas iš Calgario įgulos yra atsiųstas Montrealin į prancūzų kalbos kursus.

Montrealyje bus iki balandžio mėn.

LIGONIAI

Pr. Minėlga buvo susirgęs ir gydėsi ligoninėje.

Netikėtai susirgo Vincas Žemaitaitis. Dr. A. S. Popieraitis ligonį sėkmingai operavo. V. Žemaitaitis jau pasveikęs grįžo namo.

Nelaimingo atsitikimo metu sužeista buvo Ariana Bitnerytė-Lucky. Paguldyta Reddy Memorial ligoninėje.

PRIIMAMAS
MOKESTIS

Kiekvieną sekmadienį AV parapijos salėje tuojau po pamaldų KLB Montrealio Seimelio prezidiumo iždininkas J. Šiaučiulis priiminėja solidarumo mokestį už 1970 ir 1971 metus.

Kas dar nesate apsimokėję, maloniai kviečiami tai padaryti.

MONTREALIO
MOKYKLOSE

Montrealio katalikiškųjų mokyklų komisija paskelbė 1967 m. duomenis, pagal kuriuos 36 nuoš. tos komisijos žinyboje esantieji mokiniai namuose kalba angliškai. 10 nuoš. kalba prancūziškai, o likusieji įvairiomis kitomis kalbomis.

Didžiausią etninę mokinių grupę sudaro italai. Angliškosiose mokyklose yra keturiais tūkstančiais daugiau mokinių, kurie namie kalba itališkai, negu angliškai. Kai kuriose mokyklose yra daugiau kaip 90 nuoš. italų tautybės mokinių. Prancūziškosiose mokyklose mokosi tik 2.500 italiukų.

1969 m. statistikiniai duomenys dar nėra paskelbti, tačiau Mokyklų komisija pareiškė, kad iš esmės jie nesiskiria nuo 1967 m.

NIDOS
VAKARAS

Praeitą savaitę išspausdintame būsimojo Nidos vakaro aprašyme įsivėlė pora korektūros klaidų.

Koncertinėje dalyje deklamuos R. Pocauskaitė. Be minėtųjų mergaičių sikstete dainuos ir L. Grinkūtė.

Į AUSTRALIJĄ

Atostogų į Australiją iš Vancouverio išskrido Aldona Klimaitė su motina bei čikagiškiai Marytė ir Juozas Vizgirdai.

MIRTYS

Praeitą savaitę mirė rytiniame Montrealyje gyvenęs Petras Bružas ir lasalietis Jonas Čeponis.

PIRMOJI
KOMUNIJA

Kviečiami tuoj pat užregistruoti tie vaikučiai, kurie šiais metais galvoja priimti pirmąją komuniją. Skambinti seselei M. Margaritai.

AUGINA
TRIUŠIUS

Utenoje veikia triušių augintojų draugija, kurios nariai kasmet parduoda po 130-150 triušių kailelių.

Tai esąs ne tik pelningas laisvalaikio užsiėmimas, bet ir sportas, nes triušininkai rengia parodas, konkursus, muges.

MĖGĖJŲ
ORKESTRAS

Vilniuje jau 10 metų gyvuoja mėgėjų — dabar Lietuvoje vadinamų saviveiklininkais — simfoninis orkestras "Vilnius", kurį įkūrė ir tebevadovauja P. Bekeris.

Gruodžio mėnesį buvusiame sukaktiniame koncerte filharmonijos salėje orkestras atliko Hendelio, Grigo, Šostakovičiaus, Klovos ir kt. kūrinius.

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Keating FORD Sales Limited
4475 BANNANTYNE AVE.
VERDUN, QUE.

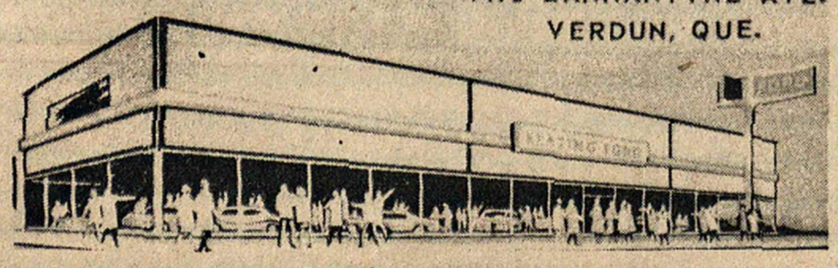

PINTO
MAVERICK
TORINO

TEL.: 769-8831
Namų 366-2548

Sales Manager
Leo Gureckas

FORD

Nauji ir naudoti automobiliai garantuoti nuo 1 iki 5 metų

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

LITAS

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Tel. 766 5827

MOKA UŽ	DUODA PASKOLAS
Einamąsias s-tas – 5%	Asmenines už – 8.75%
Taupomąsias s-tas 6%	Nekiln. turto už – 8.75%
Ter. indėlius 1 metams – 7%	Čekių kredito už – 9%
Term. indėlius 2 metams – 7.5%	Investacines nuo 9.5% iki 12%
Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.	Nemok. gyvybės apdrauda iki $10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., sekmadieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis - nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius. Vakarais -- trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Diena,- penktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakarais --pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
ĮVAIRIOS PROGOS

KRONIKA

Prieš 96 metus ančių Kvebeko provincijoje, atrodo, buvo daugiau. Šitas Henri Julien piešinys, vaizduojantis ančių medžioklę, buvo išspausdintas 1875 m. L'Opinion publique.

METINIS ĮVYKIS

Montrealio lietuviškojoje visuomenėje "Nepriklausomos Lietuvos" spaudos baliai jau eilė metų yra bene pats pagrindinis draugijinis įvykis. Spaudos baliai paprastai sutraukia didelį montrealiečių būrį.

Montrealio lietuviai, be abejo, žino, kad, dalyvaudami tame metiniame renginyje — spaudos baliuje, jie paremia savąjį laikraštį. Tačiau ne vien tiktai pareiga laikraščiui skatina spaudos baliuje dalyvauti. Tai iš tiesų paprastai būna įdomus ir pramogų kupinas vakaras, kuriame seni ir jauni jaučiasi jaukiai, linksmai ir netgi iškiliai.

Ir šįmet spaudos balius žada dalyvių neapvilti. Priešingai, rengėjai deda visas pastangas, kad balius būtų itin įdomus ir visokeriopai patrauklus. Aušros Vartų parapijos choro oktetas, taip gražiai pasirodęs choro Naujųjų metų sutikime, ruošia specialią, baliui pritaikytą programą, kuri, be abejo, daug prisidės prie puikios nuotaikos sukėlimo. Numatomos ir kitos staigmenos bei pramogos, žinoma, bus pravesti tradiciniai baliaus karalaitės rinkimai.

Spaudos balius įvyks šeštadienį, vasario 20 d. Jau dabar pats laikas šitą datą įsidėmėti.

NAUJI LAIVAI

Sovietų žvejybos laivynas intensyviai plečiamas. Pastarųjų penkerių metų bėgyje vien tik iš Klaipėdos uosto išplaukiančių okeaninių žvejybos laivų (kuriuos tarybinė spauda vadina "Lietuvos žvejybos laivynu") skaičius padidėjo 55 laivais. Tai laivai — fabrikai, kurie vandenynuose sugautą žuvį ir apdirba.

Praeitų metų pabaigoje Klaipėdos laivynas papildė nauju tokiu laivu "Nevėžis", kuris buvo statytas Rytų Vokietijoje.

SUSTABDOMA LEIDYKLA

Eilę metų ėjęs buvusiųjų Lietuvos vokiečių mėnesinis laikraštis "Heimatstimme" nuo šių metų pabaigos sustabdomas.

Lietuvos vokiečių organizacijų Vak. Vokietijoje leidžiamas mėnraštis buvo įdomiai ir labai simpatiškai leidžiamas W. Guentherio.

• Chicagoje veikia net kelios lietuvių namų savininkų draugijos — Marquette Parke, Brighton Parke, Bridgporte ir Cicero. Marquette Parko draugijos gruodžio 18 d. vykusiam susirinkime darė pranešimus nukentėję lietuviai. Barzdukas buvo užpultas netoli namų dviejų jaunuolių. Dėka sumanumo ir orientacijos jis buvo tik lengvai sužeistas, o jaunuoliai sugauti. K. Repšys turėjo vargo su juodžiu, kuris prie Marijos mokyklos įšoko į jo mašiną ir, įrėmęs ginklą, įsakė važiuoti, kur lieps. K. Repšys tyčia smogė mašina į stulpą, o grobikas nesužeistas paspruko. Namų savininkai nusiskundė, kad ateinant į Paramą, lietuvių krautuvę, jau pasitaiko apiplėšimų, ypač vakarais. Susirinkime buvo perrinkta valdyba, kurios pirm. J. Bacevičius, veiklus visuomeninkas, ateinančiais metais norįs būti išrinktas į 13 apylinkę miesto taryboje.

MONTREALIO LIETUVIŲ ŽVEJOTOJŲ–MEDŽIOTOJŲ KLUBAS NIDA
SAUSIO 23 D., 7 VAL. VAK., AUŠROS VARTŲ SALĖJE RENGIA
VIEŠĄ 1970 M. SEZONO UŽDARYMO

VAKARA

PROGRAMOJ
– MENINIS MONTREALIO LIETUVIŲ JAUNIMO PASIRODYMAS – ŠILTA VAKARIENĖ – BUFETAS – ORKESTRAS – ŠOKIAI – LOTERIJA

VISI MONTREALIO LIETUVIAI IR SVEČIAI MALONIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI.
Įėjimas 3 dol.

MALONIAI KVIEČIAME VISUS ATSILANKYTI Į DLK VYTAUTO KLUBO

ŠĖRININKŲ
vakariene
KURI ĮVYKS ŠEŠTADIENĮ, SAUSIO 16 D., KLUBO SALĖJE, 2161 ST. CATHERINES E., MNTL.
– KARŠTA VAKARIENĖ SU ALUM – GERAS ORKESTRAS – ŠOKIAI – VEIKS BARAS
Įėjimas 3 dol., jaunimui pusė kainos.
KLUBO VALDYBA

LITAS
Montrealio Lietuvių Kredito Unija
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827
3907 Rosemont Blvd., Montreal 408, Que. Tel. 722 3545

APSIDRAUSK!
ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
SAVARANKIŠKAS AGENTAS
P. ADAMONIS
Chartered Insurance Broker
Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose
3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545
Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.
DRAUDIMO AGENTŪRA
6695 — 35th Avenue, Montreal 409
TEL. 727-3120 Namų 376-3781
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

nepriklausoma lietuva

Nepriklausoma Lietuva is published weekly by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, La Salle 690, P.Q. R. E. Maziliauskas, Editor. F. P. Paukstaitis, Bus. Manager. Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P.Q.

Bendradarbiu ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos ir leidėjų nuomonei. Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Neišspausdinti rankraščiai autoriams grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį leidykla ir redakcija neatsako.

Metinė prenumerata Kanadoje $7.50, visur kitur $8.00. Atskiras numeris 25c. Rėmėjo prenumerata $12.00. Adreso pakeitimas 25c.

Redakcijos ir administracijos adresas:
7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, P.Q.
Tel. (514) 366 6220